

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
lm. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

TAJNE

Egz. Nr 1

mjr KLONOWSKI

ZASADY ORGANIZACJI I PROWADZENIA
NATARCIA PRZEZ DYWIZJE PIECHOTY

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
lm. gen. broni K. Świerczewskiego
BIBLIOTEKA TAJNA

08065

Na cześć

07453

30.07
100

12455

REMBERTÓW

LIPIEC

1955

14

A K A D E M I A   S Z T A B U   G E N E R A L N E G O
Im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

TAJNE

Egz. Nr 1

mjr KLONOWSKI

**ZASADY ORGANIZACJI I PROWADZENIA
NATARCIA PRZEZ DYWIZJE PIECHOTY**

AKADEMIA SZTABU GENCZAROW
Im. gen. broni K. Świerczewskiego
BIBLIOTEKA TAJNA

08065

Wzrost.

07753

30.07
100

12455

REMBERTÓW

LIPIEC

1 9 5 5

Przeł. Prot. nr. 12357 Pan.

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
Im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

" ZATWIERDZAM "
Z-CIA KOMENDANTA
do spraw nauk. i wyszk.

PROSTIAKOW
gen. bryg.

T A J N E

Egz. Nr. ... 1

mjr KLONOWSKI

" ZASADY ORGANIZACJI I PROWADZENIA NATARCIA PRZEZ
DYWIZJĘ PIECHOTY

REMBERTOW

STYCZEN

1955 R.

- 1 -
PLAN WYKŁADU

I. Ogólne zasady natarcia dywizji piechoty.

1. Miejsce, rola i zadania dywizji piechoty w natarciu korpusu armijnego.
2. Możliwości bojowe dywizji piechoty w natarciu i niezbędne środki jej wzmocnienia.
3. Ugrupowanie bojowe dywizji piechoty w natarciu.

II. Zasady organizacji natarcia dywizji piechoty.

1. Wypracowanie decyzji.
2. Organizacja współdziałania.
3. Organizacja artyleryjskiego natarcia.
4. Organizacja inżynierskiego zabezpieczenia.
5. Organizacja dowodzenia i łączności.
6. Przegrupowanie i luzowanie wojsk.
7. Materiałowe i techniczne zabezpieczenie natarcia.
8. Polityczne zabezpieczenie natarcia dywizji.

III. Zabezpieczenie bojowe działań.

1. Rozpoznanie.
2. Ubezpieczenie.
3. Obrona przeciäatomowa.
4. Obrona przeciwpanceräna.
5. Obrona przeciwlotnicza.
6. Obrona przeciwpozarowa.
7. Obrona przeciwochemiczna.
8. Zabezpieczenie styków i skrzydeł.
9. Maskowanie.

IV. Prowadzenie natarcia dywizji piechoty.

1. Artyleryjskie, lotnicze i atomowe przygotowanie ataku.
2. Atak i wykonanie zadania bliźszego dywizji piechoty.
3. Wykonanie zadania następnego przez dywizję piechoty.
4. Działanie dywizji po wykonaniu zadania następnego.

5. Właściwości organizacji i prowadzenia natarcia przez dywizję piechoty w warunkach nie-stosowania z naszej strony broni atomowej,

Zakończenie / wnioski ogólne /.

L I T E R A T U R A :

- Regulamin Polowy cz. II / korpus, dywizja/.
- Właściwości działań bojowych wojsk w warunkach użycia broni atomowej i bojowych/środków promieniotwórczych /wyd. MON/. 1954 r.
- Instrukcja o obronie przeciwoatomowej wojsk. /wyd. MON/ 1954 r.
- Ogólne zasady walki ogólnowojskowej - gen. bryg. PROSTIAKOW.
- Natarcie DP na zawczasu przygotowaną obronę npla - gen. bryg. PROSTIAKOW.

Z A Ł A C Z N I K I :

- Schemat struktury obrony nieprzyjaciela.
- Schemat ugrupowania bojowego dywizji piechoty /USA/ w obronie.
- Schemat głębokości zadań bojowych /DP : pp i batalionu.
- Schemat ugrupowania bojowego dywizji piechoty w natarciu.
- Schemat zajęcia podstaw wyjściowych do natarcia / dwa warianty/.
- Schemat przełamania drugiego pasa obrony nieprzyjaciela przez dywizję piechoty z przygotowaniem atomowym.

I. OGÓLNE ZASADY NATARCIA DYWIZJI PIECHOTY.

Współczesne natarcie można prowadzić w najróżnorodniejszych warunkach, które wpływają na sposób organizacji i prowadzenia walki. Natarcie może być organizowane i prowadzone na nieprzyjaciela zajmującego:

- obronę zawczasu przygotowaną,
- rejon umocniony,
- obronę doraźnie zorganizowaną.

Natarcie może być prowadzone w różnorodnych warunkach terenowych, klimatycznych i atmosferycznych oraz o każdej porze roku, tak w dzień jak i w nocy.

Dywizja piechoty może nacierać w warunkach użycia w pasie jej działania broni atomowej lub tylko w warunkach zagrożenia bronią atomową ze strony npla.

Natarcie dywizji piechoty może być zorganizowane i rozwijać się z rubieży bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem lub po uprzednim podejściu do jego obrony.

Natarcie we współczesnych warunkach, kiedy istnieje ciągły front i nie ma odsłoniętych skrzydeł, rozpoczyna się od przełamania obrony nieprzyjaciela.

Przełamanie jest najbardziej skomplikowanym rodzajem natarcia i na głównych kierunkach najczęściej będzie poprzedzane wykonaniem potężnych uderzeń atomowych na najważniejsze obiekty obrony nieprzyjaciela. Rozpoczyna się ono zdecydowanym i nieprzerwanym atakiem piechoty i czołgów wspartych ogniem artylerii i uderzeniami lotnictwa w połączeniu z wykonywaniem uderzeń atomowych na punkty i węzły oporu rozmieszczone w głębi obrony nieprzyjaciela.

Przełamanie polega na utworzeniu wyłomu w obronie nieprzyjaciela, poprzez zniszczenie siły żywej i technicznych środków walki, oraz opanowaniu umocnień nieprzyjaciela na całej taktycznej głębokości jego obrony z jednoczesnym rozszerzeniem wyłomu w głąb i w stronę skrzydeł w celu okrążenia i zniszczenia nieprzyjaciela.

Celem przełamania jest więc stworzenie niezakłóconych warunków dla dalszego rozwijania powodzenia w głąb obrony nieprzyjaciela i w stronę skrzydeł, okrążenia i zniszczenia

okrażonego nieprzyjaciela lub też wzięcia go do niewoli.

Doświadczenia Armii Radzieckiej w Wielkiej Wojnie Narodowej ZSRR wskazują, że przeprowadzenie takiego skomplikowanego rodzaju natarcia, jakim jest przełamanie wymaga zmasowania posiadanych sił i środków na głównym kierunku uderzenia, doskonałej organizacji współdziałania między poszczególnymi elementami ugrupowania bojowego i rodzajami wojsk oraz doskonałych umiejętności organizacyjnych dowódców i sztabów wszystkich rodzajów wojsk.

1. MIEJSCE, ROLA I ZADANIA DYWIZJI PIECHOTY W NATARCIU.

KORPUSU ARMIJNEGO

Dywizja piechoty działa z zasady w składzie korpusu armijnego i wykonuje część jego zadania.

W zależności od decyzji dowódcy korpusu armijnego i otrzymanego zadania dywizja piechoty może działać w pierwszym lub drugim rzucie korpusu.

Będąc w pierwszym rzucie korpusu, dywizja może nacierać na kierunku głównego uderzenia korpusu lub na kierunku pomocniczym.

W warunkach użycia broni atomowej, gdy w składzie korpusu armijnego będzie dywizja zmechanizowana, to często będzie ona w pierwszym rzucie i na głównym kierunku uderzenia korpusu. Nie wyklucza to jednak, że w pierwszym rzucie na głównym kierunku uderzenia korpusu może działać również dywizja piechoty.

Będzie to miało miejsce:

- gdy przedni skraj obrony npla przebiega w terenie trudnodostępnym, względnie gdy w głównym pasie istnieją rubieże niedostępne dla czołgów;
- przy przełamywaniu rejonów umocnionych;
- w warunkach niedostatecznego porażenia bronią atomową głównego pasa obrony nieprzyjaciela.

Nacierając w pierwszym rzucie i na kierunku głównego uderzenia korpusu, dywizja piechoty we współdziałaniu z innymi rodzajami wojsk i sąsiadami przełamuje najbardziej rozbudowaną część obrony nieprzyjaciela, to jest: główny pas i korpusną rubież jego obrony,

niszczy w pasie natarcia najsilniejsze jego zgrupowanie w taktycznej głębokości obrony i tym samym zabezpiecza wprowadzenie do walki drugiego rzutu korpusu armijnego i rozwinięcie dalszego natarcia.

Nacierając w pierwszym rzucie i na kierunku pomocniczego uderzenia, dywizja piechoty we współdziałaniu z innymi rodzajami wojsk i sąsiadami, przekłamuje obronę nieprzyjaciela na kierunku pomocniczym, niszczy jego ugrupowanie bojowe, oraz swoim aktywnym działaniem wiąże siły nieprzyjaciela i nie dopuszcza do użycia ich na kierunku głównego uderzenia korpusu zabezpieczając tym szybkie wykonanie zadania bojowego przez korpus.

Może ona również nacierać w stronę skrzydła w celu "rolowania" obrony nieprzyjaciela i poszerzenia wyłomu, zabezpieczając jednocześnie skrzydło nacierającego głównego zgrupowania korpusu.

Dywizja piechoty nacierająca w drugim rzucie korpusu armijnego stanowi w ręku dowódcy korpusu główny środek narastania siły uderzenia, wzmocnienia tempa natarcia korpusu i rozwijania powodzenia w głąb obrony nieprzyjaciela. Dywizję piechoty drugiego rzutu korpusu wprowadza się do walki w zasadzie po wykonaniu zadania bliższego przez korpus. W sprzyjającej sytuacji dywizja piechoty drugiego rzutu korpusu może być wprowadzona do walki po przełamaniu lub dla dołamania korpusnej rubieży obrony nieprzyjaciela. Nie wykluczona jest także możliwość wprowadzenia do walki dywizji piechoty drugiego rzutu korpusu dla wykonania zadania bliższego korpusu. Może to mieć miejsce w wypadku silnego oporu npla na poszczególnych odcinkach obrony, lub wyjścia silnego kontrataku odwodów nieprzyjaciela na dywizję piechoty pierwszego rzutu korpusu.

Rola dywizji piechoty drugiego rzutu polega na tym, że po wprowadzeniu jej do walki rozwija powodzenie korpusu w głąb obrony nieprzyjaciela i w stronę skrzydeł i współdziałając z dywizjami pierwszego rzutu korpusu, oraz sąsiadami niszczy taktyczne i podchodzące bliskie odwody operacyjne nieprzyjaciela, zapewniając wykonanie zadania dnia korpusu, które w warunkach zmasowanego użycia broni atomowej może być wyznaczone na głębokość 30-40 km od przedniego skraju głównego pasa obrony nieprzyjaciela.

W dalszym ciągu wykładu będą omawiane działania dywizji piechoty będącej w pierwszym rzucie korpusu armijnego i na jego głównym kierunku uderzenia.

Dywizja piechoty otrzymuje z zasady zadania na jeden dzień walki.

Głębokość zadań dywizji piechoty może być różna i zależy od:

- zamiaru walki dowódcy korpusu,
- stopnia rozbudowy obrony nieprzyjaciela i jej nasycenia siłą żywą, środkami ogniowymi oraz zaporami,
- ilości sił i środków jakimi dysponuje dywizja,
- stopnia przewidywanego obezwładnienia bronią atomową obrony nieprzyjaciela,
- terenu oraz stopnia mechanizacji wojsk.

Dywizja piechoty w natarciu na zawczasu przygotowaną : obronę nieprzyjaciela w warunkach zmasowanego użycia broni atomowej stawia się zadanie bliższe, zadanie następne oraz podaje się kierunek dalszego natarcia.

Zadaniem bliższym dywizji piechoty nacierającej na głównym kierunku uderzenia korpusu jest przekłamanie głównego pasa obrony nieprzyjaciela i zniszczenie w nim siły żywej oraz sprzętu bojowego nieprzyjaciela.

Zadaniem następnym jest rozgromienie / we współdziałaniu z innymi związkami taktycznymi korpusu armijnego i sąsiadami / odwodów taktycznych nieprzyjaciela i opanowanie z marszu korpusnej rubieży jego obrony.

Zadanie dywizji piechoty w ramach zadania korpusu armijnego nie kończy się jednak na przekłamaniu taktycznej głębokości obrony nieprzyjaciela.

Po przekłamaniu taktycznej głębokości obrony nieprzyjaciela dywizja piechoty w zależności od sytuacji otrzymuje kolejne zadanie następne. Zadanie to określa dowódca korpusu w toku wykonywania przez dywizję zadania następnego.

Treścią tego zadania w zależności od sytuacji bojowej może być:

- rozwinięcie powodzenia w głąb i opanowanie odcinka rubieży zadania dnia korpusu w pasie natarcia dywizji,
- odparcie wspólnie z sąsiadami przeciwwuderzenia bliskich odwodów operacyjnych nieprzyjaciela lub rozwinięcie powodzenia w stronę jednego ze skrzydeł w celu okrążenia i zniszczenia /we współdziałaniu z sąsiadami/ okrążonego nieprzyjaciela.

Taka głębokość zadań i tempo natarcia dywizji wynika z konieczności szybkiego przełamania taktycznej głębokości obrony nieprzyjaciela w ciągu pierwszego dnia natarcia, rozbicia broniących się wojsk i opanowania dogodnej rubieży zanim zdążą podejść bliskie odwody operacyjne nieprzyjaciela.

Każde zadanie stawia się według taktycznych obiektów obrony nieprzyjaciela, opanowanie których zapewnia powodzenie dalszego natarcia i jednocześnie możliwe jest do wykonania w jednym ugrupowaniu bojowym przy jednym systemie współdziałania. Zadanie bliższe dywizji wykonują pułki piechoty pierwszego rzutu. Przez wykonanie tego zadania doprowadza się do zniszczenia najsilniejszego rzutu nieprzyjaciela w taktycznej głębokości jego obrony i podważa się system artyleryjskiej obrony nieprzyjaciela.

Zadanie następne dywizji wykonuje się w zasadzie przez wprowadzenie do walki drugiego rzutu dywizji, celem spotęgowania siły uderzenia i opanowania z marszu korpusnej rubieży obrony nieprzyjaciela.

Taka głębokość zadań dywizji piechoty będzie zazwyczaj wówczas, gdy w pasie natarcia dywizji przewidziane jest wykonanie uderzeń atomowych na najważniejsze obiekty obrony nieprzyjaciela, obezwładnienie których zapewnim piechocie i czołgom przełamywanie z marszu kolejnych pozycji jego obrony i utrzymanie tym samym wysokiego tempa natarcia.

Nie wykluczony jest jednak wypadek, kiedy drugi rzut dywizji będzie wprowadzony do walki dla wykonania zadania bliższego dywizji, to jest dla dokamania głównego pasa obrony nieprzyjaciela.

Wypadek ten może zaistnieć w sytuacji, kiedy na oddzielnych odcinkach w pasie natarcia dywizji nieprzyjaciela stawia silny opór, lub kontratakuję i część sił dywizji zwołana jest walkę z kontratakiem, wówczas dla rozwinięcia powodzenia w głąb obrony npla, lub w stronę jednego ze skrzydeł może być wprowadzony do walki drugi rzut dywizji.

Działając w terenie trudnodostępnym lub na kierunku pomocniczym uderzenia korpusu, dywizja, w zależności od sytuacji, może otrzymać zadanie płytsze.

2. MOŻLIWOŚCI BOJOWE DYWIZJI PIECHOTY W NATARCIU I NIE- ZBĘDNE ŚRODKI WZMOCNIENIA:

Broń atomowa w natarciu stanowi potężny środek rażenia broniącego się nieprzyjaciela. Stwarza ona warunki do szybkiego przełamania pasów obrony nieprzyjaciela, rozgromienia jego taktycznych i bliskich odwodów operacyjnych oraz zapewnia wysokie tempo natarcia wojsk własnych.

Możliwości bojowe dywizji piechoty będą zależały od wielu warunków, a przede wszystkim od:

- zadania bojowego dywizji w ramach zadania korpusu armijnego,
- stopnia porażenia bronią atomową obrony nieprzyjaciela,
- wzmocnienia dywizji piechoty zwykłymi środkami obezwładnienia,
- stanu moralno-politycznego składu osobowego dywizji,
- warunków terenowych i klimatycznych,
- materiałowego zabezpieczenia dywizji.

Broń atomowa, jako potężny środek obezwładnienia, stwarza dogodne warunki do wyznaczenia oddziałom i pododdziałom szerszych niż detachezas pasów natarcia i postawienia zadań bojowych na większą głębokość.

Szersze pasy natarcia umożliwiają:

- wykonanie manewru w celu szybkiego otręzenia i zniszczenia ocalałych po wykonanym uderzeniu atomowym ognisk oporu nieprzyjaciela, oraz obejścia odcinków terenu

- skazonych bojowymi środkami promieniotwórczymi;
- zabezpieczają rozśrodkowane rozmieszczenie wojsk, które broni je przed porażeniem bronią atomową nieprzyjaciela zarówno w położeniu wyjściowym do natarcia, jak również w toku prowadzenia natarcia.

Wychodząc z powyższego, możliwości bojowe dywizji piechoty w natarciu na przygotowaną obronę nieprzyjaciela, działającej w pierwszym rzucie i na kierunku głównego uderzenia korpusu, są następujące:

A. W piechocie:

Przy określaniu możliwości bojowych piechoty, taktyczną jednostką obliczeniową stanowi batalion piechoty, którego szerokość frontu natarcia może wynosić 1000-1200 m.

Podczas przełamywania przygotowanej obrony nieprzyjaciela dywizja piechoty z zasady grupuje się w dwa rzuty.

W tym wypadku pułki piechoty pierwszego rzutu dywizji ugrupowują się w zależności od sytuacji i decyzji dowódcy dywizji, w jeden lub w dwa rzuty. Wychodząc z powyższego szerokość pasa natarcia dywizji piechoty określa się ilością batalionów piechoty nacierających w pierwszej linii pierwszego rzutu dywizji.

Tak więc przy najbardziej typowym ugrupowaniu, dywizja piechoty może mieć w pierwszej linii cztery - pięć batalionów i przełamywać obronę nieprzyjaciela na odcinku do 6 km.

Określona powyżej szerokość pasa natarcia dywizji nie jest jednak stała. Może ona ulegać znacznym wahanom w zależności od konkretnej sytuacji bojowej.

B. W artylerii:

Ilość artylerii potrzebna do wykonania natarcia artyleryjskiego zależy od ilości zadań, jakie ma ona do wykonania i czasu, w jakim te zadania ma artyleria wykonać.

W czasie artyleryjskiego przygotowania ataku potrzebna jest niezbędna ilość artylerii do obezwładnienia nieprzyjaciela na pierwszej pozycji i najważniejszych obiektach na głównym pasie obrony po wyłączeniu zadań obezwładnienia, wykonywanych przez środki atomowe i lotnictwo.

Względnie biorąc powyższe zadania potrzebna ilość artylerii może wynosić 110-130 dział na 1 km odcinka przekamania, a w niektórych wypadkach i więcej.

Ta ilość artylerii, zgrupowana na artyleryjskie przygotowanie ataku, pozwoli na wykonanie wszystkich zadań podczas przekamania głównego pasa obrony. Po przekamaniu głównego pasa obrony nieprzyjaciela wspierać dywizję będzie jedynie artyleria przydzielona do dywizji piechoty, gdyż artyleria wsparcia działa na korzyść dywizji bez prawa zmiany stanowisk ogniowych.

Przydział artylerii do dywizji powinien zapewnić zorganizowanie grup o następującym składzie:

- w pułkach piechoty pierwszego rzutu - trzy-cztery dywizjony,
- w pułku drugiego rzutu dywizji - nie mniej jak dwa dywizjony,
- dywizyjnej grupie artylerii - trzy-cztery dywizjony.

Wychodząc z powyższego dywizja piechoty działająca na głównym kierunku uderzenia korpusu powinna posiadać następującą ilość dywizjonów:

- dla dwóch pułków pierwszego rzutu dywizji - $2 \times 3-4/$ dywizjony = 6 - 8 dywizjonów,
- dla pułku drugiego rzutu dywizji - 1×2 dywizjony = 2-2 dywizjony,
- dla zorganizowania dywizyjnej grupy artylerii - $1 \times 3-4/$ dywizjonów = 3-4 dywizjony

-----
Razem: 11-14 dywizjonów

Dywizja w swoim składzie posiada dwa pułki artylerii lekkiej w składzie 6 dywizjonów - trzeba zatem przydzielić dywizji od 5 do 8 dywizjonów, to znaczy od jednej do dwóch brygad artylerii.

W celu zapewnienia atakującej piechocie możliwości zwalczania oddzielnych punktów oporu oraz pojedynczych środków ogniowych nieprzyjaciela należy każdej kompanii zapewnić posiadanie ^{dwóch} dział towarzyszących. Dla umożliwienia pułkom piechoty sformowania artyleryjskich odwodów przeciwpancernych należy każdemu pułkowi zapewnić 4-8 dział. Do artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego dywizji od 12-24 dział. Potrzeby więc wynoszą:

$27 \times 2 = 54$ dział przeciwpancernych

$3 \times 4-8 = 12-24$ dział przeciwpancernych

$1 \times 12 - 24 = 24$ dział przeciwpancernych

Razem 78 - 102 dział przeciwpancernych

Dywizja posiada organicznych 78 dział przeciwpancernych, wobec tego wzmocnienie powinno wynosić do 24 dział przeciwpancernych, czyli około pułku artylerii przeciwpancernej.

Dla obliczenia potrzeb dywizji w artylerii przeciwlotniczej wychodzimy ze średniej gęstości artylerii przeciwlotniczej, jaka powinna być w korpusie. Średnia gęstość w pasie natarcia korpusu wynosi 25-30 dział na 1 km frontu, z tego $\frac{2}{3}$ tej gęstości przypada na dywizję piechoty pierwszego rzutu, to jest 17-20 dział na 1 km frontu. Przy szerokości pasa natarcia dywizji do 6 km potrzeby dywizji w artylerii przeciwlotniczej wynoszą: $17-20 \times 6 = 102-120$ dział. Biorąc pod uwagę, że dywizja posiada 66 dział organicznych, należy jej przydzielić 36-54 dział, to jest 1-2 pułki artylerii przeciwlotniczej.

C. W czołgach i działach pancernych.

Określając nasycenie czołgami bojowych rzutów piechoty należy brać pod uwagę charakter obrony nieprzyjaciela.

szerokość odcinka przełamania dywizji, głębokość zadań bojowych, stopień obezwładnienia obrony nieprzyjaciela środkami napędu atomowego oraz właściwości terenu.

Tempo natarcia zależy w dużej mierze od siły początkowego uderzenia, dlatego największe nasycenie czołgami należy stwarzać w pierwszym rzucie dywizji, gdyż czołgi są najlepiej przystosowane do szybkiego wykorzystania skutków uderzeń atomowych.

Przy obliczaniu nasycenia czołgami, jak wykazuje doświadczenie Armii Radzieckiej, należy wychodzić z następujących obliczeń.

Na jednym kilometrze frontu natarcia w pierwszym rzucie w jednej linii może działać, zachowując swobodę manewru, 20 czołgów w odstępach 50 m.

Dla zabezpieczenia czołgów pierwszej linii należy mieć działa pancerne w drugiej linii pierwszego rzutu czołgów. Licząc, że jedno działo może wesprzeć walkę 2-3 czołgów, dochodzimy do wniosku, że trzeba mieć dla wsparcia czołgów pierwszej linii 7 - 10 dział pancernych.

W ten sposób dla zabezpieczenia pierwszego rzutu należy stworzyć nasycenie 27-30 wozów bojowych na 1 km frontu.

W sumie dywizja piechoty nacierająca na przygotowaną obronę nieprzyjaciela w pasie do 6 km dla zabezpieczenia walki pierwszego rzutu winna posiadać:

$27-30 \times 6 \text{ km} = 162 - 180 \text{ wozów bojowych.}$

Dywizja posiada obecnie początkowy począp - 67 wozów bojowych. Potrzebuje zatem otrzymać wzmocnienie 95 - 113 wozów bojowych, czyli średnio pułk czołgów i artylerii pancerniej.

Taka ilość czołgów pozwoli stworzyć średnie nasycenie na 1 km frontu w granicach $86 + 67 = 153 : 6 = 25$ wozów bojowych.

Nasycenie takie w warunkach silnego obezwładnienia obrony nieprzyjaciela środkami napędu atomowego, konieczności zapewnienia szerokiego manewru oraz obchodzenia rejonów skazonych BSP zupełnie wystarczy dla uzyskania wysokiego tempa i przełamania.

Jeżeli dywizja otrzymała większe wzmocnienie w czołgach BWP i pierwszy rzut został wystarczająco wzmocniony należy dążyć do wzmocnienia czołgami drugiego rzutu dywizji lub zorganizowania odwodu pancernego.

B. W wojskach inżynieryjnych.

Normy wzmocnienia dywizji saperami są zmienne i zależne od zadania dywizji, szerokości pasa natarcia, charakteru umocnień nieprzyjaciela i terenu.

W przeciętnych warunkach przy szerokości pasa natarcia do 6 km potrzeby dywizji będą następujące:

- na zabezpieczenie natarcia pułków piechoty pierwszego rzutu dywizji ..... 4 - 5 komp. saperów;
- na zabezpieczenie natarcia pułku piechoty drugiego rzutu dywizji   1-2   "   "
- na zorganizowanie oddziału saperowego dywizji /OZap-/   1   "   "
- na zorganizowanie oddziału zabezpieczenia ruchu/OZR/dywizji   1   "   "
- do odwodu inżynieryjnego dywizji   1-2   "   "
- do grup awaryjno-ratunkowych $\frac{2}{3}$ "   "
- do oddziału wydzielonego $\frac{1}{3}$ "   "

Razem

29 - 12 komp. saperów

Uwzględniając, że dywizja piechoty posiada organiczny batalion saperów w składzie: 2 kompanii saperów i 1 kompania saperów zmechanizowanych, dojdziemy do wniosku, że należy jej przydzielić od 6 - 9 kompanii saperów, to jest od 2 - 3 batalionów saperów.

B. W wojskach chemicznych.

Dywizja piechoty w natarciu na głównym kierunku uderzenia korpusu może zostać wzmocniona siłami dwóch trzech kompanii plecakowych miotaczy ognia.

3. UGRUPOWANIE BOJOWE DYWIZJI PIECHOTY W NATARCIU.

Ugrupowanie bojowe dywizji piechoty w natarciu na zawczasu przygotowaną obronę nieprzyjaciela zależy od:

- miejsca, roli i zadania dywizji w natarciu korpusu;
- szerokości pasa natarcia i głębokości zadania dywizji;
- siły i środków dywizji oraz stopnia wzmocnienia jej środkami obezwładnienia;
- stopnia rozbudowy umocnień i siły obronnej nieprzyjaciela;
- stopnia przewidywanego obezwładnienia nieprzyjaciela bronią atomową, artylerią i lotnictwem;
- warunków terenowych w pasie natarcia dywizji piechoty.

Ugrupowanie bojowe dywizji powinno odpowiadać zamiarowi walki i zapewniać:

- przewagę siły i środków na kierunku głównego uderzenia na całą głębokość zadania dywizji;
- umiejętne rozśrodkowanie wojsk zarówno wzdłuż frontu jak i w głąb wykluczające możliwości jednoczesnego rażenia pierwszego i drugiego rzutu grup artylerii i odwodów w wyniku jednego wybuchu atomowego;
- stałe potęgowanie siły uderzenia i możliwość utrzymania wysokiego tempa natarcia;
- wykazanie w toku natarcia szerokiego manewru zarówno wzdłuż frontu, jak i z głębi;
- możliwość odparcia kontrataków nieprzyjaciela;
- jak najlepsze wykorzystanie poszczególnych rodzajów wojsk;
- dogodne warunki współdziałania i dowodzenia wojskami;
- należyte wykorzystanie właściwości terenu.

Dywizja piechoty, nacierająca w pierwszym rzucie korpusu armijnego, otrzymuje głębokie zadanie i przełamuje głęboką i silnie umocnioną obronę nieprzyjaciela.

Celem zapewnienia sobie ciągłego narastania siły z głębi i możliwości nieprzerwanego przekamywania wszystkich pozycji i pasów w taktycznej głębokości obrony nieprzyjaciela, a także w celu skutecznego odparcia kontrataków w toku natarcia, ugrupowanie bojowe dywizji

powinno być głębokie.

Głębokość i rozśrodkowanie ugrupowania bojowego dywizji sprzyjają jednocześnie zmniejszeniu skutków uderzeń atomowych nieprzyjaciela, tak na podstawach wyjściowych do natarcia, jak i w toku prowadzenia walki, oraz zapewniają dogodny manewr wojsk w głębi obrony nieprzyjaciela.

Ugrupowanie bojowe dywizji piechoty w natarciu składa się:

- z ugrupowań bojowych pułków pierwszego i drugiego rzutu;
- z dywizyjnej grupy artylerii /DGA/;
- z dywizyjnej grupy artylerii przeciwlotniczej /DGAPlot/;
- z odwłdów: ogólnego / jeżeli dywizja piechoty ugrupowana jest w jednym rzucie/, artyleryjskiego odwłdu przeciwpancernego, odwłdu pancernego, odwłdu inżynieryjnego;
- z oddziału zaporswego;
- oddziału zabezpieczenia ruchu;

Niekiedy w skład ugrupowania bojowego dywizji, może wchodzić również oddział wydzielony /OW/ dywizji, zależnie od decyzji dowłdcy dywizji.

Pierwszy rzut dywizji piechoty stawia pułki piechoty, wzmocnione artylerią / w tym artylerią przeciwpancerną/, czołgami, pododdziałami plecakowych miętaaczy ognia i saperami.

W skład pierwszego rzutu wchodzi około 2/3 sił i środków dywizji i stanowi on trzon ugrupowania bojowego dywizji. Głębokość ugrupowania bojowego pierwszego rzutu dywizji wynosi 5-8 km.

Pierwszy rzut dywizji wykonuje główne zadanie w natarciu dywizji. Przekazuje we współdziałaniu z innymi elementami zgrupowania bojowego dywizji najważniejszą część obrony nieprzyjaciela, to jest główny pas obrony. Przez wykonanie tego zadania stwarza on warunki i zabezpiecza wprowadzenie do walki drugiego rzutu dywizji celem

spotęgowania siły uderzenia dywizji i przekłamania z marszu korpuśnej rubieży obrony nieprzyjaciela. Następnie, współdziałając z drugim rzutem dywizji i wykorzystując jego powodzenie, pierwszy rzut przekłamuje z marszu korpuśną rubież obrony nieprzyjaciela, niszcząc go wspólnie z innymi elementami ugrupowania bojowego dywizji i sąsiadami w całej taktycznej głębokości jego obrony.

Drugi rzut dywizji przeznaczony jest do potęgowania siły uderzenia dywizji i rozwinięcia powodzenia natarcia w głąb obrony nieprzyjaciela.

Oprócz tego drugi rzut dywizji może wykonać następujące zadanie:

- niszczyć ogniska oporu w taktycznej głębokości obrony nieprzyjaciela, pozostałe na tyłach wojsk działających w pierwszym rzucie;
- odpierać kontrataki odwodów nieprzyjaciela;
- działać w kierunku skrzydła w celu okrążenia i niszczenia nieprzyjaciela;
- umacniać opanowane rubieże.

Drugi rzut dywizji wprowadza się do walki w zasadzie po wykonaniu przez pierwszy rzut zadania bliższego dywizji to jest po przekłamaniu głównego pasa obrony nieprzyjaciela.

Pułkowi działającemu w drugim rzucie dywizji, wskazuje się:

- rubież wprowadzenia do walki;
- zadanie bliższe;
- kierunek dalszego natarcia.

Przy stawianiu zadania dla drugiego rzutu należy uwzględnić charakter obrony nieprzyjaciela oraz stopień obezwładnienia jej przez broń atomową, artylerię i lotnictwo.

W zależności od tych czynników wyznacza się głębokość zadania dla drugiego rzutu dywizji piechoty.

Drugi rzut rozmieszcza się w odległości 2-10 km od przedniego skraju strony /dawna trzecia pozycja naszej obrony/, wykluczającej możliwość jednoczesnego rażenia go w wypadku wykonania uderzenia atomowego przez nieprzyjaciela bombą średniego kalibru na wojska pierwszego rzutu dywizji.

W toku natarcia drugi rzut dywizji posuwa się w kolumnach batalionowych w odległości 3 - 4 km za pierwszym rzutem dywizji.

Dywizyjna grupa artylerii organizuje się z artylerią dywizyjną i przydzieloną w składzie 3 - 4 dywizjonów.

Dywizyjna grupa artylerii jest przeznaczona do wykonywania następujących głównych zadań:

- wzmocnienia ognia pułkowych grup artylerii;
- zabezpieczenia wprowadzenia do walki drugiego rzutu dywizji;
- zwalczania artylerii i moździerzy nieprzyjaciela;
- odparcia kontrataków odwodów nieprzyjaciela.

Dywizyjną grupę artylerii rozmieszcza się na stanowiskach ogniowych w odległości 2 - 5 km od przedniego skraju.

Dywizyjną grupę artylerii przeciwlotniczej organizuje się z artylerii przydzielonej i artylerii organicznej dywizji w składzie od jednego do dwóch pułków artylerii przeciwlotniczej jak i sk oraz organicznego pułku artylerii przeciwlotniczej dywizji.

Zadaniem dywizyjnej grupy artylerii przeciwlotniczej jest:

- wzbranianie rozpoznania lotnictwa nieprzyjaciela;
- osłona głównego zgrupowania dywizji na podstawie wyjściowej do natarcia;
- osłona SO artylerii oraz stanowiska dowodzenia dywizji;
- osłona oddziałów dywizji w toku natarcia w czasie wykonywania manewru /szczególnie na głównym kierunku uderzenia/;

Owód ogólny dywizji tworzy się w wypadku ugrupowania bojowego dywizji w jednym rzucie. Jest on przeznaczony

ny do rozwijania powodzenia w toku natarcia i wykonywania zadań wynikających bezpośrednio w czasie walki, jak:

- odparcie kontrataków odwodów nieprzyjaciela;
- zabezpieczenie skrzydła lub styku dywizji;
- umocnienie opaczonych rubieży;
- zamiana pododdziałów wyeliminowanych czasowo z walki w wyniku napadu atomowego nieprzyjaciela.

W skład odwodu ogólnego wyznacza się zwykle od jednego do dwóch batalionów piechoty.

Artyleryjski odwód przeciwpancerny dywizji organizuje się w dywizyjnej i przydzielonej artylerii przeciwpancernej w sile od dywizjonu do pułku artylerii ppanc i jednego-dwóch plutonów saperów. Wzmacnia się go miotaczami ognia.

Zadaniem jego jest odparcie kontrataków oddziałów i związków pancernych nieprzyjaciela, wzmacnienie obrony przeciwpancernej pułków na zagrożonych kierunkach oraz umocnienie terenu po wykonaniu zadania przez dywizję.

Artyleryjski odwód przeciwpancerny rozmieszcza się na podstawie wyjściowej między pierwszym a drugim rzutem dywizji w odległości 5 - 7 km od przedniego skraju.

Artyleryjski odwód przeciwpancerny posuwa się za pułkami piechoty pierwszego rzutu dywizji w gotowości do działania na kierunkach zagrożenia pancernego z wyznaczonych rubieży.

Odwód pancerny dywizji organizuje się z zasady zawsze po stworzeniu odpowiedniego nasycenia czołgami i działkami pancernymi w pułkach piechoty pierwszego rzutu dywizji.

W skład odwodu pancernego wchodzi jeden do dwóch batalionów czołgów i artylerii pancernej.

Zadaniem odwodu pancernego może być:

- wzmacnienie natarcia pułku piechoty drugiego rzutu dywizji;
- odparcie kontrataków czołgów nieprzyjaciela wspólnie z artyleryjskim odwodem przeciwpancernym i OZap dywizji;
- wzmacnienie czołgami OW dywizji lub, po wzmo-

8^a
nieniu piechotę, działanie OW dywizji

- wzmocnienie czołgami pułków pierwszego rzutu dywizji w toku natarcia.

Odwodowi pancernemu podaje się kierunek /drogi/ natarcia, rubież wprowadzenia do walki wraz z drugim rzutem dywizji, rubież rozwinięcia dla odparcia kontrataków nieprzyjaciela i zadania na każdej z tych rubieży.

Odwód pancerny dywizji rozmieszcza się w rejonie wyczekiwania w odległości 10 - 15 km od przedniego skraju, lub między pierwszym a drugim rzutem dywizji.

Odwód inżynieryjny w dywizji organizuje się w składzie jednej - dwu kompanii saperów i używa się go do:

- wykonania prac inżynieryjnych w toku walki;
- dodatkowego wzmocnienia w toku walki pułków piechoty pierwszego rzutu;
- rozbudowy SD i PO dowódcy dywizji;
- odtworzenia zużytego oddziału zaporowego.

Odwód inżynieryjny rozmieszcza się w rejonie SD dywizji.

Oddział zaporowy dywizji organizuje się w sile kompanii saperów i wyposaża średnio w 3000 min przeciwczołgowych, około 0,5 do 1 tony materiału wybuchowego i środki transportowe.

Zadaniem oddziału zaporowego jest:

- minowanie rubieży na kierunkach kontrataków czołgów nieprzyjaciela;
- osłonięcie minami opanowanych rubieży.

Oddziałowi zaporowemu podaje się prawdopodobne kierunki kontrataków i rubież minowania. OZap działa wspólnie z artyleryjskim odwozem przeciwpancernym, odwozem pancernym i odwozem: ogólnym lub samodzielnie. Oddział zaporowy rozmieszcza się między pierwszym a drugim rzutem dywizji w odległości 5 - 7 km od przedniego skraju.

Oddział zabezpieczenia ruchu organizuje się w dywizji w sile nie mniej niż kompania saperów inżynieryjno-zmechanizowana wzmocniona piechotą i przeznaczona się do budowy i utrzymania dywizyjnej drogi dowozu - w miarę posuwania się oddziałów pierwszego rzutu dywizji.

Niekiedy w skład ugrupowania bojowego dywizji może wchodzić również oddział wydzielony /OW/.

Zadaniem OW jest uchwycenie ważnych pod względem taktycznym obiektów na pozycji odwodów dywizyjnych lub korpusnej rubieży obrony npla celem umożliwienia przekłamania ich z marszu. OW może wchodzić w skład ugrupowania bojowego dywizji i być zorganizowany już w okresie przygotowawczym do natarcia wówczas, jeżeli w pasie natarcia dywizji piechoty przewiduje się silne obezwładnienie obrony npla uderzeniami atomowymi i użycie go do opancowania ważnego obiektu na pozycji odwodów dywizyjnych, lub korpusnej rubieży obrony.

Do składu oddziału wydzielonego dywizji wyznacza się oddziały czołgów, lub oddziały piechoty na transporterach pancernych, oraz wzmacnia go pododdziałami inżynieryjnymi, chemicznymi i artylerią przeciwlotniczą. Działania OW wspiera się lotnictwem i artylerią dalekonośną.

II. ZASADY ORGANIZACJI NATARCIA DYWIZJI PIECHOTY.

Głównym organizatorem walki na szczeblu dywizji jest dowódca dywizji. Sztab dywizji i dowódcy poszczególnych rodzajów wojsk współpracują z dowódcą dywizji w jego trudnej pracy. Całość prac z zakresu organizacji natarcia obejmuje:

- wypracowanie decyzji i przekazanie jej wykonawcom;
- organizację współdziałania;
- organizację dowodzenia;
- organizację zabezpieczenia działań bojowych;
- inżynieryjną rozbudowę podstawy wyjściowej i czynności związane z jej zajęciem przez wojska;;
- materiałowo-techniczne zabezpieczenie działań;
- polityczne zabezpieczenie działań;
- szkolenie sztabów i wojsk;
- kontrolę.

Doświadczenia bojowe Armii Radzieckiej i powojenny rozwój sztuki operacyjnej wskazują, że na organizację przekłamania przygotowanej obrony nieprzyjaciela dla dywizji potrzeba do 5 dni.

W zależności od sytuacji bojowej i innych warunków dowódca dywizji nie zawsze będzie posiadał jednakową ilość czasu na organizację natarcia. W zależności więc od czasu będzie kształtował się sposób pracy dowódcy dywizji.

1. WYPRACOWANIE DECYZJI.

Decyzję do natarcia dowódca dywizji pobiera na podstawie analizy zadania, oceny położenia i rekonesansu.

Podstawą decyzji dowódcy dywizji jest wybór kierunku głównego uderzenia, którego dokonuje się na podstawie:

- analizy zadania;
- oceny położenia;
- głębokiej znajomości zasad współczesnej walki ogólnowojskowej.

Dowódca dywizji otrzymuje osobiście od dowódcy korpusu zadanie bojowe, zazwyczaj w formie ustnej.

~~Stawiając zadanie bojowe dywizji, dowódca korpusu~~ określi: szerokość odcinka przełamania; kierunek głównego uderzenia i ugrupowanie bojowe dywizji; zadanie bliższe, zadanie następne i kierunek dalszego natarcia; środki wzmocnienia; czas gotowości do natarcia; terminy zakończenia przegrupowania i zajęcia podstawy wyjściowej do natarcia; miejsce stanowiska dowodzenia dywizji. Po otrzymaniu zadania dowódca dywizji daje wskazówki szefowi ształu odnośnie zapoznania dowódców rodzajów wojsk, szefów służb i oficerów ształu dywizji z otrzymanym zadaniem bojowym, sam zaś przystępuje do analizy zadania i oceny położenia.

Często dowódca dywizji przeprowadzi analizę zadania wcześniej w obecności dowódcy korpusu, bezpośrednio po otrzymaniu od tego ostatniego zadania bojowego.

Będzie to miało miejsce w wypadku, gdy dowódca korpusu chce się natychmiast przekonać jak dowódca dywizji zrozumiał otrzymane zadanie i czy jasne jest dla niego rola i zadanie bojowe dywizji w natarciu korpusu.

Analiza zadania. W wyniku analizy zadania dowódca dywizji winien w całej pełni zrozumieć zamiar dowódcy korpusu, sposób jego wykonania /kierunek głównego uderzenia jaki manewr stosuje dowódca korpusu dla wykonania zadania w poszczególnych etapach walki.

Do zrozumienia zamiaru dowódcy korpusu dowódca dywizji winien określić miejsce dywizji w ugrupowaniu bojowym korpusu oraz rolę dywizji w ramach natarcia korpusu, to znaczy w jakim stopniu wykonanie zadania przez dywizję wpływa na powodzenie i wykonanie zadania przez korpus. Dowódca dywizji analizując zadanie powinien również wziąć pod uwagę warunki, w jakich dywizja będzie wykonywała swoje zadania przede wszystkim to, czy w pasie natarcia dywizji przewidywane jest wykonanie ^{tych} uderzeń atomowych, a jeżeli tak, to jak zapewnić sobie maksymalne wykorzystanie tych uderzeń dla osiągnięcia zdecydowanego powodzenia.

Po analizie zadania dowódca dywizji przystępuje do kalkulacji czasu osobistego, którą to czynność może również polecić szefowi sztabu. kalkulacja czasu osobistego obejmuje czas od chwili otrzymania zadania bojowego od dowódcy korpusu do czasu meldowania decyzji dowódcy korpusu. Termin i miejsce meldowania decyzji wyznaczy zawsze dowódca korpusu.

Obliczając czas potrzebny na wypracowanie decyzji dowódca dywizji powinien przewidzieć czas na:

- ocenę połączenia i wysłuchanie referatów dowódców sztabu, dowódców rodzajów wojsk i szefów służb;
- wydanie wytycznych do przegrupowania i luzowania;
- przeprowadzenie rekonesansu i powzięcie decyzji;
- zameldowanie decyzji dowódcy korpusu i postawienia zadań bojowych oddziału;

Po przeprowadzeniu analizy zadania i obliczeń czasu osobistego, dowódca dywizji ogłasza zamiar walki osobiście lub przez szefa sztabu dywizji, który będzie podstawą do opracowania referatów przez oficerów sztabu, dowódców rodzajów wojsk i szefów służb.

W zamiarze walki dowódca dywizji określa:

- odcinek przełamania dywizji;
- kierunek głównego uderzenia;
- ugrupowanie bojowe dywizji;
- gdzie przewiduje użyć większość sił i środków wzmocnienia.

Po zapoznaniu oficerów sztabu, dowódców rodzajów wojsk i szefów służb z zamiarem walki, dowódca dywizji udziela im konkretnych wytycznych do przygotowania referatów, podając te zagadnienia, które chce mieć w referatach naświetlane, a następnie przystępuje do oceny położenia.

Ocena położenia. Ocena położenia obejmuje następujące elementy:

- nieprzyjaciół,
- sąsiedzi,
- siły własne,
- teren,
- polityczna i ekonomiczna charakterystyka regionu działań / nie ocenia się w czasie pokoju/,
- czas na organizację natarcia i wykonanie zadania,
- warunki meteorologiczne.

Oceniając powyższe elementy dowódca dywizji rozpatruje je ściśle z punktu widzenia, otrzymanego zadania, to znaczy w jaki sposób oceniany element sprzyja lub utrudnia wykonanie zadania i co w związku z tym należy przedsięwziąć by wyeliminować czynniki niekorzystne, a jak wykorzystać momenty korzystne dla jak najlepszego wykonania zadania.

N I E P R Z Y J A C I E L .

Oceniając nieprzyjaciela dowódca dywizji powinien określić:

- siłę i skład jego wojsk w pasie natarcia dywizji i na skrzydłach, ich zdolność bojową, numerację poszczególnych oddziałów i styki między nimi;

- możliwy charakter zastosowania przez nieprzyjaciela broni atomowej w celu udaremnienia natarcia naszych wojsk;
- czy warunki meteorologiczne wpływają na szerokie stosowanie przez nieprzyjaciela bojowych środków promieniotwórczych;
- kiedy i w jakich warunkach należy spodziewać się uderzenia atomowego nieprzyjaciela;
- jakie nieprzyjaciel posiada środki do wykonania natarcia atomowego i co należy zrobić dla ich likwidacji;
- strukturę i stopień rozbudowy obrony, zarys przedniego skraju oraz poszczególnych pozycji i pasów;
- punkty oporu, system ognia i zapór inżynierskich;
- siłę, skład i rozmieszczenie odwodów oraz możliwości ich działania;
- rejonów stanowisk ogniowych artylerii i moździerzy nieprzyjaciela;
- charakter działania jego lotnictwa.

W rezultacie oceny nieprzyjaciela dowódca dywizji powinien wyciągnąć wnioski:

- jaki nieprzyjaciel broni się w pasie natarcia i w dywizji jego ugrupowanie bojowe i gdzie skupia swój główny wysiłek;
- jakie są najbardziej wrażliwe miejsca w jego systemie obrony;
- jakie punkty oporu w systemie obrony nieprzyjaciela należy najsilniej obezwładnić, zarówno w czasie artyleryjskiego i lotniczego przygotowania ataku, jak i w czasie natarcia;
- gdzie skierować główne uderzenie dywizji i jak ugrupować dywizję;
- jakie dane należy uzyskać drogą dalszego rozpoznania nieprzyjaciela;
- przedsięwzięcia w zakresie OPatom w wypadku zastosowania przez npla broni atomowej.

S A S I E D Z I .

Przy ocenie sąsiadów dowódca dywizji określa czy działają oni w bezpośredniej styczności z dywizją, odpowiada za styki z sąsiadami, zadania sąsiadów i ich głębokość oraz kierunki ich głównych uderzeń.

W wyniku oceny sąsiadów dowódca dywizji powinien wyciągnąć wnioski:

- jaki wpływ mają sąsiedzi na wykonanie zadania przez dywizję;
- jakie są warunki współdziałania i jakie zagadnienia należy ustalić w czasie organizacji współdziałania na stykach z sąsiadami i jak zabezpieczyć z nimi łączność w toku natarcia.

S I Ł Y   W Ł A S N E .

Przy ocenie wojsk własnych dowódca dywizji uwzględnia ukończenie, wyszkolenie i doświadczenie bojowe stanu osobowego dywizji, jej materiałowo-techniczne zabezpieczenie oraz ilość i jakość środków wzmocnienia, jakie dywizja otrzymała na okres natarcia, dotychczasowe rozmieszczenie oddziałów i warunki ich przegrupowania.

Oceniając poszczególne rodzaje wojsk dowódca dywizji określa możliwości ich działania; nasycenie na 1 km frontu; sposób ich najbardziej celowego użycia; prawdopodobny podział i zadania.

Z oceny sił własnych dowódca dywizji wyciąga następujące wnioski:

- jakie przyjęte ugrupowanie bojowe dywizji, wychodząc z przydzielonej ilości środków wzmocnienia, szerokości pasa natarcia, ugrupowania nieprzyjaciela oraz planowanych uderzeń atomowych w pasie natarcia dywizji;
- jak podzielić artylerię - w jakim składzie zorganizować pułkowe i dywizyjną grupę artylerii;
- jak użyć innych środków wzmocnienia / ile i jakie środki przydzielić do pułków a z jakich sił zorganizować odwody i OZap/;

- jaki będzie przypuszczalny stosunek sił w pasie natarcia dywizji.

T E R E N.

Ocenę terenu przeprowadza dowódca dywizji pod kątem jak najbardziej celowego wyboru kierunku głównego uderzenia i użycia rodzajów wojsk dla wykonania zadania bojowego.

Dowódca dywizji oceniając teren po stronie nieprzyjaciela określa:

- ogólny charakter terenu;
- jakie warunki obserwacji, maskowania, prowadzenia ognia i manewru ma nieprzyjaciel w pasie natarcia dywizji i sąsiadów;
- terenowe warunki użycia i współdziałania rodzajów wojsk na poszczególnych kierunkach i na całej głębokości;
- jaką rubież terenową należy opanować, by podważyć system obrony nieprzyjaciela;
- jakie przeszkody terenowe napotka dywizja w pasie natarcia i w jaki sposób należy je pokonać;
- drogi dowozu i ewakuacji.

Oceniając teren po stronie własnej uwzględnia:

- ogólny charakter terenu;
- w jakim stopniu teren sprzyja przeprowadzeniu skrytego manewru i rozmieszczenia wojsk na podstawie wyjściowej;
- warunki inżynierskiej rozbudowy podstawy wyjściowej pod względem przeciwoatomowym;
- rubież zapewniającą dobrą obserwację w głąb obszaru nieprzyjaciela;
- wpływ terenu na OPatom w rejonie wyjściowym do natarcia;
- najdogodniejsze rejony rozmieszczenia poszczególnych elementów ugrupowania bojowego dywizji zapewniające celowe rozśrodkowanie wojsk w celu zabezpieczenia ich przed skutkami ewentualnego wybuchu atomowego;

- miejsce rozmieszczenia stanowisk dowodzenia pułków i dywizji;
- ilość i stan dróg dla przegrupowania piechoty, artylerii, czołgów;
- drogi dowozu i ewakuacji.

W wyniku oceny terenu dowódca dywizji precyzuje:

- kierunek głównego uderzenia z punktu widzenia warunków terenowych;
- linie rozgraniczenia między pułkami pierwszego rzutu;
- podstawy wyjściowe do natarcia dla pułków pierwszego rzutu, drugiego rzutu i odwodów;
- rejony stanowisk ogniowych artylerii;
- podstawy wyjściowe dla czołgów BWP;
- rubieże do opanowania przez pułki piechoty pierwszego rzutu w zadaniu bliższym i następnym;
- rubież wprowadzenia do walki pułku drugiego rzutu dywizji;
- rubieże rozwinięcia artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego i OZap;
- rejony rozmieszczenia stanowisk dowodzenia;
- sposób inżynierskiej rozbudowy podstawy wyjściowej po względem OPatom.

C Z A S na organizację natarcia i wykonanie zadania.

Biorąc za podstawę nakazany teren gotowości do natarcia dowódca dywizji określa:

- kiedy rozpocząć i zakończyć przegrupowanie i luzowanie oddziałów;
- kiedy zorganizować współdziałanie;
- kiedy zakończyć inżynierskie przygotowanie podstawy wyjściowej;
- kiedy przegrupować i rozwinąć artylerię na stanowiskach ogniowych;
- kiedy wprowadzić czołgi BWP na podstawy wyjściowe do natarcia;
- ile czasu pozostawić wojskom na szkolenie.

W toku oceny położenia dowódca dywizji wysłuchuje odpowiednich referatów dowódców rodzajów wojsk, szefów służb i oficerów sztabu.

W zależności od posiadanego czasu dowódca dywizji może wysłuchać całości referatów lub tylko niektóre z nich. Wówczas pozostałe referaty znajdują odzwierciedlenie w uogólniającym referacie szefa sztabu.

Może być wypadek, że dowódca dywizji, ograniczony czasem, wysłucha tylko referatu szefa sztabu. Wówczas szef sztabu wygłasza referat w obecności dowódców rodzajów wojsk i szefów służb, którzy są gotowi do podania dowódcy informacji uzupełniających.

W wyniku przeprowadzonej analizy zadania i oceny położenia u dowódcy dywizji skryształizują się wnioski ogólne, które ogłasza sztabowi, dowódcom rodzajów wojsk i szefom służb. Stanowią one podstawę do pracy dowódcy w czasie rekonesansu.

W wnioskach ogólnych dowódca dywizji podaje:

- charakter obrony nieprzyjaciela oraz jego ugrupowanie,
- kierunek głównego uderzenia dywizji, ugrupowanie i zamierzony manewr w celu przekamania głównego pasa obrony i opanowania z marszu korpusnej rubieży obrony,
- zadania dla pułków pierwszego rzutu i ugrupowania, kierunki głównych uderzeń, przydział środków wzmocnienia,
- zadania s,śladów i linie rozgraniczenia z nimi,
- zadania pułków drugiego rzutu, rejon wyjściowy, drogi manewru, rubież wprowadzenia do walki, sposób zabezpieczenia wprowadzenia do walki,
- podział środków wzmocnienia,
- skład, rejony rozmieszczenia i zadania grup artylerii i odwodów,
- gdzie i w jakim czasie rozwinąć ST i PC dywizji.

Po podaniu zarysu decyzji dowódca dywizji daje szefowi sztabu wskazówki dotyczące:

- wysłania zarządzeń przygotowawczych,
- organizacji i przeprowadzenia rekonesansu, oraz sporządzenia przez sztab planu rekonesansu.

We wskazówkach do rekonesansu dowódca dywizji podaje: ilość grup oraz ich skład, czas przeprowadzenia rekonesansu, marszrutę, punkty pracy i zagadnienia jakie będą na nich rozpatrywane, gdzie zamierza spotkać się z dowódcami pułków i teren przedstawienia planu rekonesansu do zatwierdzenia.

Rekonesans dowódcy dywizji jest ostatnim i decydującym etapem pracy nad wypracowaniem decyzji.

W zależności od potrzeb dowódca dywizji przeprowadzi rekonesans, zabierając nań tylko dowódców rodzajów wojsk, szefów służb i oficerów sztabu, a czasem także dowódców pułków. Ponadto organizuje się^w oddzielną grupę pod dowództwem szefa tyłów dywizji dla przeprowadzenia rekonesansu rejonu tyłów i grupę sztabu dla wybrania stanowiska dowodzenia i punktu obserwacyjnego dowódcy dywizji.

Dowódca dywizji przeprowadza rekonesans poczynając od kierunku głównego uderzenia i przechodzi kolejno wzdłuż frontu, a następnie w głąb własnego terenu.

Rekonesans dowódcy dywizji przed powzięciem decyzji ma na celu:

- ustalić przebieg przedniego skraju obrony nieprzyjaciela, rozmieszczenie jego budowli ochronnych i charakter terenu przed przednim skrajem a w razie możliwości - w głębi obrony,
- określić najbardziej dogodny odcinek przekłamania obrony nieprzyjaciela i kierunek głównego uderzenia
- wyznaczyć podstawy wyjściowe do natarcia,
- określić charakter prac inżynierskich przy urządzeniu podstawy wyjściowej oraz przedsięwzięć inżynierskiego zabezpieczenia natarcia,
- określić możliwe rejony stanowisk ogniowych artylerii,
- określić, które obiekty należy szczególnie silnie obezwładnić ogniem artylerii i lotnictwa,
- określić miejsca punktów obserwacyjnych.

Po przeprowadzeniu analizy zadania, oceny położenia i rekonesansu dowódca dywizji ma skryształizowaną decyzję do natarcia, którą melduje dowódcy korpusu.

Po zatwierdzeniu decyzji przez dowódcę korpusu dowódca dywizji stawia zadania bojowe podległym oddziałom w których podaje:

- zwięzłą ocenę ugrupowania i działań nieprzyjaciela,
- zadanie bojowe dywizji i swoją decyzję,
- zadania bojowe bezpośrednich sąsiadów, linie rozgraniczenia z nimi oraz zadania związków taktycznych i oddziałów działających w pasie natarcia dywizji,
- zadania bojowe pułków - bliższe, następne i kierunki dalszych natarć z zadaniem przydzielonych środków wzmocnienia zadania i odpowiedzialność dowódców w zakresie zabezpieczenia styków i skrzydeł, linie rozgraniczenia dla każdego oddziału z sąsiadem z lewa,
- zadania artylerii,
- zadania lotnictwa i wojsk specjalnych wykonujących zadania na korzyść dywizji,
- skład i zadania odwodów,
- czas gotowości wojsk do natarcia,
- miejsce stanowisk dowodzenia i punktu obserwacyjnego, oraz osie ich przesunięcia,
- kolejność i sposoby nadsyłania meldunków bojowych.

Po postawieniu zadań bojowych dowódca dywizji sprawdzi ich zrozumienie i daje wytyczne do zabezpieczenia bojowego działań. / Treść wytycznych dowódcy dywizji ujęta w rozdziale "Zabezpieczenie działań bojowych dywizji"/.

Po powrocie z rekonesansu do sztabu dowódca dywizji daje szefowi sztabu wskazówki do opracowania rozkazu bojowego i projektu planu współdziałania.

Przy braku dostatecznej ilości czasu na organizację natarcia dowódca dywizji pobiera decyzję i stawia zadania bojowe oddziałom z mapy, a następnie uzgadnia je w terenie podczas organizacji współdziałania.

2. ORGANIZACJA WSPÓLDZIAŁANIA.

Organizacja współdziałania we współczesnej walce ma na celu uzgodnienie działań rodzajów wojsk i elementów

ugrupowania bojowego co do celu, miejsca /rubieży/ i czasu dla jak najlepszego i planowego wykonania postawionego ogólnego zadania bojowego. Współdziałanie organizuje się przed walką w okresie jej organizacji i potrwaja się jej wszelkimi sposobami podczas wykonywania zadania bojowego.

Współdziałanie organizuje się na korzyść ogólnowojskowych związków taktycznych i oddziałów, a wewnątrz nich na korzyść tych oddziałów, które w danym okresie spełniają główne zadanie.

W warunkach użycia broni atomowej współdziałanie powinno zabezpieczyć jak najlepsze wykorzystanie przez oddziały dywizji skutków obezwładnienia npla bronią atomową a jednocześnie zapewnić skuteczne przeciwstawienie się środkom napadu atomowego npla.

Dowódca dywizji organizuje współdziałanie w terenie przy udziale dowódców pułków, dowódców rodzajów wojsk i szefów służb. Bezpośrednią pracę dowódcy dywizji w terenie powinno poprzedzać / lub kończyć / szczegółowe przeobrażenie zagadnień współdziałania na mapach i na stołach plastycznych / skrzyniach z piaskiem / z dokładnie wykonanym odcinkiem przekłamania, naniesionymi umocnieniami i środkami ogniowymi nieprzyjaciela, które zostały wykryte przez wszystkie rodzaje rozpoznania.

Podstawą organizacji współdziałania są : wytyczne do współdziałania otrzymane od dowódcy korpusu i decyzja dowódcy dywizji.

Współdziałanie w natarciu organizuje się według etapów walki i na całą głębokość zadania bojowego dywizji.

Etapy walki w natarciu są określone zadaniami bojowymi oddziałów i związków taktycznych.

Organizując współdziałanie na okres artyleryjskiego, lotniczego i atomowego przygotowania ataku dowódca dywizji podaje:

Artyleria:

- sposób wykonania i czas trwania artyleryjskiego przygotowania ataku jakie cele należy obezwładnić, zniszczyć, lub zburzyć oraz zadania dla artylerii przeciwlotniczej.

Pułkom pierwszego rzutu

- sygnał wyruszenia do ataku, kiedy czołgi przechodzą przez ugrupowanie bojowe piechoty, jakie przejścia zostaną wykonane w zaporach inżynieryjnych.

Pułkowi drugiego rzutu:

- w jakim ugrupowaniu i gdzie winien się znajdować w tym etapie, kiedy rozpocząć poruszanie się i w jakim ugrupowaniu, drogi przemarszu i sposób ich zabezpieczenia,

Czołgom i działom pancernym BWP:

- czas zajęcia podstań wyjściowych,
- zadania dział pancernych w artyleryjskim przygotowaniu ataku,
- czas wyruszenia do ataku oraz sposób współdziałania z piechotą i artylerią.

Saperom:

- gdzie i jakie wykonać przejście w zaporach, sposób organizacji służby porządkowo - ochronnej na przejściach, jakie wykonać prace drogowe.

Pododdziałom chemicznym:

- kiedy i na jakich odcinkach postawić zasłony dymne, czas trwania zasłon, sygnały rozpoczęcia i zakończenia zadymiania, sposób określania granic odcinków skazanych BSP.
- gdzie skupić główny wysiłek rozpoznania promieniowania.

Podczas organizacji współdziałania na etap wykonania zadania bliższego dywizji dowódca dywizji może dać następujące wskazówki.

Pułkom piechoty pierwszego rzutu:

- kolejność i sposób zdobywania poszczególnych pozycji i punktów oporu nieprzyjaciela;
- sposób odparcia kontrataków piechoty i czołgów nieprzyjaciela;
- sposób zabezpieczenia skrzydeł i styków w czasie natarcia;
- zadania sąsiadów i powiązanie ich z zadaniami dywizji;
- sposób działania po opanowaniu głównego pasa obrony.

Pułkowi drugiego rzutu dywizji:

- zadanie pułku, drogi posuwania się, rubież rozwinięcia i rubież wprowadzenia do walki, jak współdziałać z pułkami pierwszego rzutu, zabezpieczającymi wprowadzenie do walki, jakie środki wzmocnienia zostają podporządkowane z chwilą wejścia do walki.

Artyleria :

- sposób, czas i głębokość artyleryjskiego wsparcia ataku, gdzie znajduje się w terenie pierwsza rubież walki ogniowej jeżeli jest wykonywany i rubieże kolejnych ześrodkowań ognia, zadania artylerii związane z zabezpieczeniem skrzydeł i styków głównego zgrupowania wojsk dywizji, sposób odparcia kontrataków nieprzyjaciela, kiedy rozpocząć zmianę SO artylerii, sposób zabezpieczenia wprowadzenia do walki drugich rzutów, jakie zmiany podporządkowania przewiduje się i od jakich rubieży, podział zadań między artylerią i działające na korzyść dywizji lotnictwo, zadania artylerii na obezwładnienie środków napadu atomowego npla.

Dywizyjnej grupie artylerii przeciwlotniczej:

- kiedy rozpocząć zmianę SO, jakie elementy ugrupowania bojowego winny być najsilniej osłaniane i na jakich rubieżach.

Artyleryjskiemu odwodowi przeciwpancernemu:

- kierunki, rubieże i sposób odparcia kontrataków nieprzyjaciela, sposób współdziałania z odwodem pancernym i OZap. dywizji.

Odwodowi pancernemu:

- kierunek posuwania się, rubieże na których wóhien być gotów do rozwinięcia i odparcia kontrataków, sposób współdziałania z artyler. jskim odwodem przeciwpancernym i OZap, sposób działania z drugim rzutem dywizji.

Sapercom:

- gdzie należy wykonać przejścia i jakie rejony rozminować, jakiej pomocy udzielić artylerii i czołgom w pokonywaniu przeszkód i zapór, sposób zabezpieczenia działań oddziału wydzielonego, gdzie i jakie rubieże należy umocnić w toku walki, sposób działania i zadania OZap, sposób współdziałania między piechotą, czołgami i artyler. i saperami w wypadku napotkania odcinków trudnodostępnych w głębi obrony npla.

Pododdziałem chemicznym:

- organizację i prowadzenie rozpoznania promieniowania, sposób organizacji dezaktywacji sprzętu bojowego i wyposażenia wojsk, sposób zabezpieczenia działania wojsk w rejonie skażonym.

Na drugi etap walki - wykonanie zadania następnego dywizji dowódca dywizji podaje:

Pułkiem piechoty pierwszego rzutu:

- odcinek przełamania i sposób ataku z marszu korpusnej rubieży obrony nieprzyjaciela wspólnie z drugim rzutem dywizji i OW, sposób współdziałania z sąsiadami przy przełamywaniu korpusnej rubieży obrony nieprzyjaciela,
- sposób współdziałania z drugim rzutem korpusu w wypadku jego wprowadzenia dla przełamania korpusnej rubieży obrony nieprzyjaciela, sposób odparcia kontrataków, jak wykorzystać powodzenie sąsiednich oddziałów;

- zadania w zakresie likwidacji skutków uderzenia broni atomowej.

Pułkowi drugiego rzutu dywizji;

- sposób wejścia do walki i ataku z marszu wspólnie z pułkami pierwszego rzutu korpusnej rubieży obrony nieprzyjaciela; sposób zabezpieczenia wejścia do walki drugiego rzutu;
- sposób likwidacji skutków uderzeń broni atomowej npla.

Artylerii:

- sposób zabezpieczenia wejścia do walki drugiego rzutu dywizji, sposób zabezpieczenia przełamania z marszu korpusnej rubieży obrony nieprzyjaciela;
- jakie obiekty i rejonu obezwładnić najsilniej.

Dywizyjnej grupie artylerii przeciwlotniczej:

- jakie obiekty i elementy ugrupowania bojowego osłonić;
- sposób współdziałania z lotnictwem;
- jak i kiedy zmieniać stanowiska ogniowe.

Artyleryjskiemu odwodowi przeciwpancernemu:

- kierunek posuwania się i rubież do zajęcia w gotowości do odparcia kontrataku czołgów nieprzyjaciela; sposób współdziałania z innymi elementami ugrupowania bojowego przy odpięciu kontrataków nieprzyjaciela.

Odwodowi pancernemu:

- miejsce i czas podporządkowania odwodu pancernego drugiemu rzutowi dywizji.

Saperom:

- sposób i zadania zabezpieczenia ciągłości natarcia wojsk dywizji, wykonanie przejść, osłona skrzydeł i umocnienie opancerzonych rubieży i obiektów, udział OZap w odpięciu kontrataków nieprzyjaciela;
- wykonanie obejść odcinków skażonych BSP:

Pododdziałem chemicznym:

- sposób określania granic odcinków skażonych w rejonach wybuchu broni atomowej i oznaczenie przejść; powiadamianie oddziałów na czas o skażeniu terenu bojowymi środkami promieniotwórczymi;
- zadania w zakresie likwidacji skutków uderzeń atomowych npla.

Poza tym w każdym etapie dla dywizji podaje wszystkim elementom ugrupowania bojowego:

- sposób działania oddziałów na wypadek ogłoszenia alarmu atomowego;
- sposób pokonywania odcinków skażonych BST;
- w jaki sposób organizować likwidację skutków uderzeń atomowych npla własnymi siłami i środkami.

Po skonkretyzowaniu i sprecyzowaniu zadań współdziałania na pierwszy i drugi etap walki dowódca dywizji daje ogólne wskazówki współdziałania i kierunki natarcia oddziałów po wykonaniu zadania następnego dywizji. W zależności od rozwoju walki sprecyzowanie ^{zagadnień} współdziałania na ten etap nastąpi w toku wykonania zadania następnego przez dywizję.

W zależności od konkretnych warunków zagadnienia poruszane przez dowódcę dywizji mogą być różne a podane powyżej to jedynie najważniejsze z nich.

Organizując współdziałanie dowódca dywizji powinien dążyć wszelkimi staraniami, aby wszyscy wykonawcy dokładnie i jasno zrozumieli zamiar walki i sposób jego wykonania w poszczególnych etapach walki.

Praca dowódcy dywizji i jego sztabu nad organizacją współdziałania nie kończy się na wydaniu przez dowódcę wskazówek do współdziałania i opracowaniu przez sztab planu współdziałania a trwa nieprzerwanie przez cały czas walki.

Zachowanie ciągłości współdziałania jest jednym z najważniejszych obowiązków dowódcy i sztabu dywizji. Raz naruszone współdziałanie należy natychmiast odtworzyć.

4. ORGANIZACJA INŻYNIERYJNEGO ZABEZPIECZENIA.

Zakres prac inżynierskich podczas organizacji i prowadzenia natarcia w warunkach zastosowania broni atomowej znacznie wzrasta.

Do zasadniczych zadań zabezpieczenia inżynierskiego natarcia dywizji należą:

- prowadzenie rozpoznania inżynierskiego w tym rozpoznania promieniowania źródeł wody i dezaktywacja;
- przygotowanie podstawy wyjściowej z dużą ilością ukryć dla siły żywej i sprzętu bojowego, chroniących przed porażeniem bronią atomową nieprzyjaciela;
- inżynierskie zabezpieczenie rozwinięcia artylerii i czołgów;
- zabezpieczenie obrony przeciwpancernej środkami inżynierskimi;
- zapewnienie manewru wojsk w warunkach zaistnienia masowych zniszczeń, zatarasowań i pożarów;
- zabezpieczenie inżynierskie natarcia pierwszego rzutu dywizji;
- zabezpieczenie inżynierskie wprowadzenia do walki drugiego rzutu dywizji;
- zabezpieczenie walki w głębi obrony nieprzyjaciela.

Inżynierijne przygotowanie podstaw wyjściowych i rejonów wyczekiwania pod względem przeciwatomowym stanowi w warunkach niebezpieczeństwa napadu atomowego nieprzyjaciela jedno z zasadniczych przedsięwzięć przygotowania natarcia. Wojska wprowadza się na podstawy wyjściowe do natarcia po zakończeniu na nich prac inżynierskich.

Podstawę inżynierskiej rozbudowy podstawy wyjściowej stanowi system tranzei i rowów łączących wraz z rozwiniętą siecią ukryć i schronów.

Szczególne uwagę należy zwrócić na przygotowanie pod względem przeciwatomowym stanowisk dowodzenia, punktów obserwacyjnych i węzłów łączności, które należy zabezpieczyć w najbardziej trwałe umocnienia.

W okresie przygotowawczym saperów organicznych i przydzielonych do dywizji wykorzystuje się scentralizowanie. Na okres walki saperów decentralizuje się, przydzielając ich do pułków piechoty. Przydzielać saperów należy dopiero w celu zrobienia przejść w zaporach własnych i nieprzyjaciela, czy około dwa dni przed rozpoczęciem natarcia.

5. ORGANIZACJA DOWODZENIA I ŁACZNOŚCI.

Podstawą organizacji dowodzenia wojskami jest decyzja dowódcy, dlatego też obowiązkiem dowódców wszystkich szczebli jest powzięcie na czas decyzji i doprowadzenie jej do wojska.

Dowodzenie wojskami w warunkach zastosowania broni atomowej znacznie komplikuje się. Szczególnego znaczenia w tych warunkach nabierają:

- utrzymanie wojsk w stałej gotowości do natychmiastowego wykorzystania skutków użycia broni atomowej dla rozwinięcia powodzenia jak również szybkiego odtworzenia własnego ugrupowania bojowego po ataku atomowym nieprzyjaciela;
- doprowadzenie na czas zadań bojowych do wojsk przed użyciem broni atomowej oraz gętkość dowodzenia wojskami po użyciu tej broni;
- osobista styczność dowódcy z podwładnymi dowódcami i wojskami, szczególnie po ataku atomowym nieprzyjaciela;
- szybkość zbierania danych o sytuacji po ataku atomowym nieprzyjaciela i doprowadzenie wynikających stąd decyzji dowódców do wojsk;
- urządzenie stanowisk dowodzenia, punktów obserwacyjnych pod względem obrony przeciwoatomowej.

Metody dowodzenia wojskami powinny odpowiadać wymaganiom wpływającym z warunków zastosowania broni atomowej i winny zabezpieczyć:

- przygotowanie natarcia w jak najkrótszym terminie,
- prowadzenie działań w wysokim tempie i na dużą głębokość
- ciągłość dowodzenia wojskami w warunkach skomplikowanej i szybko zmieniającej się sytuacji;
- możliwość natychmiastowego oddziaływania na przebieg w wypadku, gdy sytuacja skomplikuje się;
- szybkość otrzymania danych o sytuacji, powzięcia decyzji i doprowadzenia jej do wojsk;

- wprowadzenie do walki oddziałów, zużywając minimalną ilość czasu na przygotowanie i zabezpieczenie działań bojowych.

Dowódca dywizji dowodzi wojskami osobiście i przez sztab. W tym celu w dywizji organizuje się stanowisko dowodzenia /SD/ i punkt obserwacyjny /PO/.

Rejon rozmieszczenia organów dowodzenia należy wybierać na odpowiednich odległościach od możliwych obiektów napadu atomowego nieprzyjaciela w takiej odległości od wojsk, która zapewnia dowódcy dywizji dogodne kierowanie walką całością sił dywizji. Najbardziej więc celowe jest rozmieszczenie SD między pierwszym a drugim rzutem dywizji w odległości 5 - 7 km od czołowych oddziałów wojsk własnych.

W celu osobistej obserwacji pola walki, szczególnie na kierunku głównego uderzenia, wysuwa się punkt obserwacyjny /PO/ który organizuje się w odległości 1 - 2 km od czołowych oddziałów nacierających wojsk.

Zabrania się rozmieszczać SD i PO w miejscowościach /szczególnie dużych/ oraz w pobliżu głównych linii komunikacyjnych. Należy zwracać szczególną uwagę na wykonanie prac maskowniczych oraz rozbudowę SD i PO z punktu widzenia obrony przeciwatomowej.

Poszczególne elementy stanowiska dowodzenia należy rozmieszczać w odległości uniemożliwiającej jednoczesne ich porażenie jednym wybuchem atomowym.

Na stanowisku dowodzenia znajduje się dowódca dywizji, jego zastępcy, sztab dywizji, dowódcy rodzajów wojsk ze swoimi sztabami, zgodnie ze specjalnym zarządzeniem dowódcy dywizji.

Na punkcie obserwacyjnym stale znajduje się grupa oficerów wydziału operacyjnego i rozpoznawczego i po jednym - dwóch oficerów ze sztabów dowódców rodzajów wojsk.

Zmiana SD i PO w toku natarcia powinna być zaplanowana w/g etapów walki i czasu tak, aby nie dopuścić do oderwania się od wojska. Częstość zmiany SD

i PO powoduje nierytmiczną pracę wojsk łączności, a niekiedy utratę dowodzenia. SD dywizji w zależności od potrzeb zmienia się 2 - 3 razy w ciągu jednego dnia walki i zawsze za pozwoleniem sztabu wyższego.

Wydziały sztabu, zajmujące się zagadnieniami zaopatrywania i uzupełnienia, wraz z szefem tyłów dywizji i jego aparatem tworzą tyłową grupę dowodzenia, która rozmieszcza się na tyłowym punkcie dowodzenia w rejonie tyłów dywizji.

Łączność jest zasadniczym środkiem zabezpieczającym dowodzenie wojskami w czasie walki.

Organizacja łączności w warunkach użycia broni atomowej powinna zapewniać:

- możliwość dowodzenia wojskami zarówno ze stanowiska dowodzenia jak i z punktu obserwacyjnego;
- szybkie przekazywanie na wszystkie kanały łączności ustalonych sygnałów o niebezpieczeństwie atomowym.

Osiąga się to przez:

- szerokie wykorzystanie środków radiowych oraz ruchomych środków łączności;
- ochronę środków łączności przed działaniem broni atomowej oraz zakopaniem w ziemię linii łączności przewodowej;
- wyznaczenie odpowiedniego odvodu sił i środków łączności /szczególnie ruchomych/ oraz stworzenie zapasów środków łączności na wypadek zniszczenia działających środków.

Najpewniejszym środkiem łączności w natarciu w warunkach zastosowania broni atomowej jest łączność radiowa, dlatego też na jej organizację należy zwrócić szczególną uwagę.

W celu uniknięcia posłuchów i przechwytywania rozmów przez nieprzyjaciela, należy ściśle przestrzegać zasad tajnego dowodzenia wojskami oraz ograniczyć ilość osób korzystających ze środków łączności.

6. PRZEGRUPOWANIE I UŻYCIENIE WOJSK.

Przegrupowania wojsk dokonuje się zarówno w okresie organizacji walki, jak również podczas jej prowadzenia.

Związki taktyczne i oddziały przeznaczone do natarcia /przełamania/ przegrupowują się w kierunku frontu do rejonów ześrodkowania, które zabezpieczają skryte ich rozmieszczenie na kierunku przyszłych działań.

Rejon ześrodkowania wojsk winien być odległy około 35 km od odcinków oddziałów wojsk własnych, będących w styczności z nieprzyjacielem, by wykluczać możliwość wykonywania nań napadów artylerii atomowej nieprzyjaciela. W rejonie ześrodkowania dowódcy i sztaby zapoznają się z zadaniem i przeprowadzają prace związane z organizacją natarcia.

W celu zluzowania oddziałów walozących i zajęcia podstaw wyjściowych do natarcia, wojska przegrupowują się z rejonów ześrodkowania do odpowiednio przygotowanego pod względem inżynieryjnym rejonu wyjściowego.

Przed rozpoczęciem luzowania dowódca luzującej dywizji z udziałem dcy luzowanego organizuje rekonesans w celu przestudiowania i uzgodnienia w terenie wiadomości o nieprzyjacielu, ugrupowania bojowego i rozmieszczenia środków ogniowych wojsk luzowanych, wiadomości o terenie na odcinkach luzowania i marszrut.

W rekonesansie biorą udział: dowódca dywizji, dowódcy rodzajów wojsk i szefowie służb wyznaczani przez dowódcę.

Sztaby luzowanych oddziałów przekazując przybyłym sztabom szkic obrony na których wykazane są dane o nieprzyjacielu, ugrupowaniu wojsk własnych, organizacji systemu ognia i kierowania nim, zabezpieczeniu inżynieryjnym i obronie przeciwochemicznej przekazywanych odcinków, terenie oraz organizacji dowodzenia i łączności.

Luzowanie powinno być dokładnie zaplanowane, przygotowane i przeprowadzone. Plan luzowania opracowują sztaby luzowanej i luzującej dywizji. Podczas luzowania w pierwszej kolejności wysuwa się artylerię i oddziały,

którym na przygotowanie się do działań potrzeba więcej czasu i które zabezpieczają luzowanie wojsk.

Zajęcie podstaw wyjściowych do natarcia może odbywać się wg następującej kolejności:

- w nocy z D - 3 na D - 2 artyleria przeciwpancerna, przeciwlotnicza i artyleria do walki z artylerią nieprzyjaciela;
- w nocy z D-2 na D-1 pierwsze rzuty dywizji i pozostała artyleria;
- w nocy z D-1 na D/ noc przed natarciem/ drugi rzut dywizji.

W warunkach zastosowania broni atomowej przewiduje się z zasady zajęcie podstaw wyjściowych do natarcia w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem, przy odpowiednim urządzeniu rejonu wyjściowego pod nadzorem inżynieryjnym. Jednakże, jeżeli czas przeznaczony na przygotowanie natarcia jest ograniczony, a uderzenia atomowe wykryje się na ważniejsze obiekty całej pierwszej pozycji obrony nieprzyjaciela, wówczas podstawy wyjściowe do natarcia zajmują się w odległości 2-5 km od przedniego skraju obrony nieprzyjaciela.

W tym drugim wypadku oddziały ugrupowane na głębokości 2 - 5 km będące dotychczas w styczności z nieprzyjacielem pozostają tam do czasu wyruszenia natarcia, z tym, że na czas wykonania uderzeń atomowych na obiekty całej pierwszej pozycji obrony nieprzyjaciela mogą zostać wycofane z pierwszej i drugiej tranzei pierwszej pozycji.

Warto by także zaznaczyć, że w obecnych warunkach staje się realne przełamanie zawczasu przygotowanej obrony nieprzyjaciela pod osłoną broniących się oddziałów, bez potrzeby ich luzowania. Wojska będące dotychczas w obronie po przejściu przez nie pierwszych nacierających wojsk mogą tworzyć drugą linię i odwody wyższych związków taktycznych.

Wyeliminowałoby to potrzebę luzowania i daje możliwość skrócenia okresu przygotowawczego do natarcia a tym samym uzyskanie pełnego zakończenia

7. MATERIAŁOWE I TECHNICZNE ZABEZPIECZENIE NATARCIA.

Organizacją tyłów, zabezpieczeniem materiałowym i technicznym, oraz obsługą wojsk kieruje dowódca dywizji i ponosi za to pełną odpowiedzialność.

Do postawienia zadań bojowych oddziałom i daniu wytycznych do zabezpieczenia bojowego działań, dowódca dywizji obowiązany jest, uwzględniając stan i możliwości tyłów przedstawione przez szefa tyłów dywizji w referacie i meldunku o wynikach rekonesansu rejonu tyłów, postawić szefowi tyłów zadanie odnośnie zabezpieczenia materiałowego i obsługi wojsk na okres natarcia.

W wytycznych dla tyłów dowódca dywizji ustala:

- ilość zapasów, terminy ich nagromadzenia i sposób urzutowania;
- normy zużycia amunicji, materiałów pędnych i smarów w pułkach na podstawie ogólnie ustalonych norm zużycia;
- kolejność dowozu środków materiałowych do pułków;
- linie rozgraniczenia rejonu tyłów dywizji oraz drogi dowozu i ewakuacji pułków;
- rejon, których nie powinny zajmować oddziały i urządzenia tyłowe;
- sposób wykorzystania środków transportowych w zależności od sytuacji;
- środki utrzymania porządku w rejonie tyłów, oraz jego ochrony i obrony;
- siły i środki wydzielone do prac drogowych załadowniczych i wyładowniczych;
- zadania zabezpieczenia politycznego prac oddziałów i urządzeń tyłowych.

Decyzja dowódcy dywizji, jego wytyczne dla tyłów i rozkaz tyłowy korpusu stanowią podstawę dla organizacji materiałowo-technicznego zabezpieczenia i obsługi oddziałów. Na podstawie decyzji i wytycznych dowódcy, szef tyłów opracowuje rozkaz tyłowy, który podpisuje dowódca dywizji, szef sztabu i szef tyłów, po czym nakazuje opracowanie planu organizacji materiałowo-technicznego zabezpieczenia, oraz planu ochrony i obrony, które zatwierdza dowódca dywizji. W toku natarcia

~~dowódca dywizji pobierając decyzję stawia dodatkowe /nowe/ zadania dla tyłów, stosownie do potrzeb jakie wynikają z każdej nowej konkretnej sytuacji bojowej.~~

3. ORGANIZACJA ARTYLERYJSKIEGO NATARCIA

Natarcie artyleryjskie i lotnicze winno być tak zaplanowane, aby całkowicie odpowiadało charakterowi przygotowania atomowego na szczeblu Frontu.

Artyleryjskie przygotowanie ataku winno być wykonane na pierwszą pozycję i najważniejsze obiekty na głównym pasie

czas umocnienia obronne nie obezwładnione lub niedostatecznie obezwładnione bronią atomową.

Planując artyleryjskie przygotowanie ataku należy uwzględnić, że cele przewidziane do obezwładnienia bronią atomową mogą z jakiegokolwiek przyczyn nie zostać dostatecznie obezwładnione w związku z czym artyleria winna być w gotowości, aby w czasie artyleryjskiego przygotowania dostatecznie obezwładnić te cele.

Czas trwania artyleryjskiego przygotowania zależy od:

- charakteru obrony npla;
- stopnia jej obezwładnienia bronią atomową i lotnictwem ;
- ilości artylerii,

Jeżeli wojska są w styczności z nieprzyjacielem i uderzenie atomowe wykonuje się na drugą pozycję lub trzecią, transzeję głównej pozycji, to artyleryjskie przygotowanie będzie trwało 30 - 35', gdyż po upływie tego czasu winniśmy wykorzystać skutki uderzenia atomowego.

Jeśli uderzenie atomowe wykonuje się w toku lub po artyleryjskim przygotowaniu, to może ono trwać do 1 godz. Jeżeli uderzenia atomowe wykonuje się na całą pierwszą pozycję pasa obrony npla, wówczas artyleryjskie przygotowanie będzie trwać do podejścia piechoty do przedniego skraju obrony nieprzyjaciela. Po zakończeniu artyleryjskiego przygotowania artyleria rozpoczyna wsparcie ataku piechoty i czołgów na przedni skraj obrony nieprzyjaciela systemem kolejnych ześrodkowań ognia lub pojedynczym wałem ogniowym.

W czasie wsparcia ataku część artylerii może wykonywać nawały ogniowe na SO artylerii nieprzyjaciela niedostatecznie obezwładnionej w czasie artyleryjskiego przygotowania.

Głębokość wsparcia ataku może być różna i zależy od stopnia obezwładnienia środkami napadu atomowego pierwszej i drugiej pozycji obrony nieprzyjaciela. Jeżeli pierwsza i druga pozycja jest niedostatecznie obezwładniona, to wsparcie ataku winno być wykonane na głębokość zadania bliższego pułków pierwszego rzutu dywizji, jeżeli zaś są dostatecznie obezwładnione, to może być wykonywane tylko na głębokość pierwszej pozycji.

W wypadku silnego obezwładnienia bronią atomową całego głównego pasa, łącznie z pierwszą pozycją, okresu wsparcia ataku może nie być. W okresie zabezpieczenia walki piechoty i czołgów w głębi obrony nieprzyjaciela artyleria powinna:

- obezwładniać cele niedostatecznie obezwładnione przez broń atomową;
- wzbronić manewr odwodów nieprzyjaciela do rejonów, na które zostały wykonane uderzenia atomowe;
- niszczyć środki napadu atomowego nieprzyjaciela;
- zabezpieczyć wprowadzenie do walki drugiego rzutu dywizji;
- wzbronić kontrataków i przeciwuderzeń nieprzyjaciela;
- zabezpieczyć przełamanie z marszu drugiego pasa obrony nieprzyjaciela;
- zabezpieczyć styki i skrzydła dywizji - szczególnie w wypadku wykonania uderzenia atomowego przez nieprzyjaciela na styk ugrupowania bojowego dywizji i zaistnienia odsłoniętego skrzydła.

Współczesne warunki natarcia stawiają przed artylerią wymaganie elastyczności działania, to znaczy zużycia minimalnie niezbędnego czasu na przygotowanie danych do prowadzenia ognia oraz szerokiego stosowania manewru ogniem. Rozmieszczenie artylerii na SO powinno być rozśrodkowane zapewniające minimalnie straty na wypadek uderzenia atomowego nieprzyjaciela. Powierzchnia zajmowana przez dywizjon nie powinna być mniejsza od $0,8 \text{ km}^2$. W celu zapewnienia tych warunków może powstać czasem konieczność rozmieszczenia artylerii poza pasem natarcia dywizji.

W celu zapewnienia odpowiedniego rozśrodkowania artylerii, a jednocześnie zapewnienia możliwości wykonania zadań większości artylerii w okresie artyleryjskiego przygotowania i wsparcia ataku, należy artylerię rozmieszczać na SO w odległości 2 do 8 km od przedniego skraju, przy czym najbliższą rozmieszcza się pułkową grupę artylerii piechoty drugiego rzutu dywizji i dywizyjną grupę artylerii, a za nimi pułkową grupę artylerii pułków piechoty pierwszego rzutu.

Rozmieszczenie artylerii podyktowane jest koniecznością maksymalnego wykorzystania donośności artylerii i wsparcia, które może ona pełnić z różnych stanowisk ogniowych. Z tych samych założeń należy wychodzić przy planowaniu przesunięć artylerii.

Ze względu na małą donośność moździerzy należy je jak najbardziej wysuwać do przodu, bez względu na to w jakiej grupie się znajdują.

PGA pułków pierwszego rzutu dywizji winny rozpocząć przesunięcie po wykonaniu artyleryjskiego przygotowania. PGA pułku drugiego rzutu dywizji rozpoczyna przesunięcie po wykonaniu zadań artyleryjskiego przygotowania i wsparcia ataku z takim wyliczeniem, by była gotowa z nowych SO wesprzeć wejście do walki pułku drugiego rzutu dywizji.

Część DGA zmienia stanowiska ogniowe po wykonaniu zadań pierwszego okresu artyleryjskiego natarcia, a pozostała po wykonaniu zadań drugiego okresu i przesuwa się tak, by część grupy mogła prowadzić walkę z moździerzami nieprzyjaciela a część wspierać walkę oddziałów dywizji. Przesunięciem artylerii należy kierować w ten sposób, aby zabezpieczyć ciągłość wsparcia natarcia piechoty i czołgów oraz jednocześnie nie dopuścić do skupień artylerii w poszczególnych etapach walki, by w wypadku wykonania przez nieprzyjaciela uderzenia atomowego artyleria nie poniosła poważnych strat, które mogłyby pozbawić piechotę i czołgi na pewien okres czasu ciągłości wsparcia ogniem.

Artyleria przeciwlotnicza, jako jeden z zasadniczych środków obrony przeciwlotniczej, jest podstawą całego systemu tej obrony. Zadaniem jej jest osłona ugrupowania bojowego dywizji piechoty na podstawie wyjściowej i w toku natarcia. Zadanie to wykonuje artyleria przeciwlotnicza we współdziałaniu z innymi środkami obrony przeciwlotniczej, a szczególnie z lotnictwem myśliwskim, które patroluje w powietrzu oraz z przeciwlotniczymi karabinami maszynowymi, które posuwają się bezpośrednio w ugrupowania bojowym piechoty. Artyleryjską osłonę przeciwlotniczą dywizji piechoty zapewnia DGAPlot.

Na dowódcę DGA Plot wyznacza się z reguły dowódcę dywizyjnego pułku artylerii przeciwlotniczej. Dowódca dywizyjnej grupy artylerii przeciwlotniczej otrzymuje zadania bezpośrednio od dowódcy artylerii dywizji. W toku natarcia artyleria przeciwlotnicza przesuwa się za nacierającymi oddziałami dywizji w taki sposób, aby zapewnić ciągłość osłony wojsk przed uderzeniami lotnictwa nieprzyjaciela. Oddalenie najbardziej wysuniętych do przodu baterii małokalibrowych od czoła nacierających oddziałów dywizji nie powinno być większe jak 2 km, a baterii średnio kalibrowych - 3 km.

8. POLITYCZNE ZABEZPIECZENIE NATARCIA DYWIZJI.

Przy organizacji pracy politycznej w warunkach zastosowania broni atomowej należy zwrócić szczególną uwagę na wyrobienie odwagi, wytrzymałość wojsk oraz zachowanie ich zdolności bojowej i dyscypliny.

W tym celu należy:

- wyjaśnić składowi osobowemu dywizji wagę zachowania ścisłej tajemnicy wszystkich przedsięwzięć w zakresie użycia broni atomowej;
- mobilizować wojska do szybkiego i skrytego wykonywania prac związanych z urządzeniem terenu pod względem obrony przeciwoatomowej;
- zwalczać wroga propagandę i możliwe prowokacje ze strony nieprzyjaciela w związku z użyciem przez niego broni atomowej;

- mobilizować skład osobowy do wytrwałości, zachowania porządku i dyscypliny w warunkach zastosowania broni atomowej.

Treścią pracy partyjno - politycznej powinno być wyjaśnienie żołnierzom celu i znaczenia walki, umocnienie ich wiary we własne siły, wytworzenie w składzie osobowym dywizji ducha zaczepnego, oraz do wyrobienia w żołnierzach nieugiętości i zaciętości w walce.

Praca partyjno - polityczna winna być prowadzona zarówno w okresie przygotowawczym jak i w okresie walki.

Szczególnie w okresie walki winna ona być bardzo operatywna. Najlepszą jej formą jest osobisty kontakt dowódcy i oficerów politycznych z podwładnymi w najtrudniejszych w danym etapie walki sytuacjach bojowych.

Całokształt pracy aparatu politycznego, organizacji partyjnych i ZMP-owskich powinien być skierowany na zabezpieczenie pełnego wykonania zadań postawionych dowódcę przed każdym oddziałem i pododdziałem.

III. ZABEZPIECZENIE BOJOWE DZIAŁAŃ DYWIZJI PIECHOTY W NATARCIU.

Zabezpieczenie bojowe działań ma za zadanie uprzedzić wojska o niespodziewanym napadzie nieprzyjaciela naziemnego i powietrznego oraz zabezpieczyć im swobodę działań i możliwość zorganizowanego wejścia do walki w najbardziej dogodnym ugrupowaniu bojowym.

Zabezpieczenie bojowe działań prowadzi wojska bez przerwy i w każdej sytuacji.

Organizatorem zabezpieczenia bojowego działają jest dowódca dywizji.

1. R o z p o z n a n i e.

Rozpoznanie w natarciu prowadzi się przez obserwacje, wypadki, rozpoznanie walką, zasadzki grup wypadkowych, podsłuch, badanie jeńców i zbiegów, badanie ludności cywilnej, zbieranie dokumentów i fotografowanie.

Przy organizacji i prowadzeniu rozpoznania należy mieć na uwadze, że oznac^{mi} przygotowania ataku atomowego nieprzyjaciela mogą być:

- wzmocnienie rozpoznania lotniczego;
- rozbudowa rejonu obrony pod względem przeciwatomowym;
- odprowadzenie wojsk nieprzyjaciela do tyłu.

Rozpoznanie walką, które przed rozpoczęciem natarcia prowadzi się na podstawie decyzji dowódcy armii / w szczególnych wypadkach dowódcy korpusu, dywizji/, posiada specjalne znaczenie. Jak wynika z doświadczeń Armii Radzieckiej rozpoznanie walką prowadzi się siłami od wzmocnionego baonu do pułku piechoty, wspartych czasowym ogniem artylerii, czołgami i lotnictwem. Pododdziały rozpoznawcze działają w składzie oddziału przeprowadzającego rozpoznanie walką z zadaniem wzięcia jeńców i zdobycia dokumentów.

Rozpoznanie walką przeprowadza się w przeddzień natarcia lub na kilka godzin przed natarciem i ma ono na celu:

- ustalić, czy nieprzyjaciel nie opuścił przedniego skraju;
- ustalić /sprawdzić/ jego ugrupowanie, system ognia i zapór, zarówno przed przednim skrajem, jak i w głębi obrony.

W czasie rozpoznania walką prowadzi się obserwację ze wszystkich punktów obserwacyjnych i z powietrza; a także prowadzi się artyleryjskie rozpoznanie pomiarowe rozpoznania środkami wojsk inżynierskich, chemicznych oraz środkami radiowymi.

Bardzo istotnym zadaniem rozpoznania w toku natarcia jest rozpoznanie promieniowania w celu wykrycia na czas skażenia terenu bojowymi środkami promieniotwórczymi i uprzedzenia o tym wojsk, określenia stopnia promieniowania jądrowego w rejonie skażonym, ustalenia i oznaczenia granicy rejonu skażonego i odcinków niebezpiecznych, wyszukanie dróg obejścia lub kierunków pokonania tych odcinków, wreszcie w celu ustalenia stopnia skażenia uzbrojenia i techniki bojowej.

Dobrze zorganizowane rozpoznanie zapewnia dowódcy dywizji otrzymanie niezbędnych danych o nieprzyjacielu, potrzebnych do powzięcia decyzji, a w toku walki systematyczne dane o zamiarach i działaniach nieprzyjaciela.

W wytycznych do organizacji rozpoznania dowódca dywizji wskazuje:

- gdzie skupić główny wysiłek rozpoznania;
- jakie obiekty i na jakich kierunkach rozpoznawać w okresie przygotowawczym i w okresie walki;
- jakie wiadomości o nieprzyjacielu i terenie zdobyć i do jakiego czasu przedstawić;
- siły i środki wydzielone z oddziałów do rozpoznawania zarówno w okresie przygotowawczym jak i w okresie walki;
- sposób przeprowadzenia rozpoznania walką i kierunek rozpoznania, siła i skład pododdziału przeprowadzającego rozpoznanie, zadanie pododdziałów rozpoznawczych, sposób zabezpieczenia ich działania przez artylerię, czołgi i działa pancerne, saperów i pododdziały chemiczne;
- czas przeprowadzenia rozpoznania i sygnały współdziałania;
- kiedy przedstawić do zatwierdzenia plan rozpoznania.

Na podstawie wytycznych dowódcy dywizji sztab opracowuje plan rozpoznania, organizuje rozpoznanie i zapewnia dowódcy dywizji zgodnie z jego wytycznymi dostarczenie na czas potrzebnych wiadomości.

2. UBEZPIECZENIE.

Ubezpieczenie ma następujące zadania:

- zapobiec niespodziewanym napadom naziemnym nieprzyjaciela;
- nie dopuścić do rozpoznania przez nieprzyjaciela wojsk ubezpieczanych;
- zabezpieczyć wojskom własnym czas i dogodne warunki do rozwinięcia się i wejścia do walki.

Siły i środki wydzielone do ubezpieczenia określa się na podstawie danych o nieprzyjacielu, odległości do niego, charakteru przyszłych działań, składu i liczebności wojsk ubezpieczanych oraz warunków terenowych i widoczności. W natarciu dywizja piechoty ubezpiecza się bezpośrednimi ubezpieczeniami wydzielonymi przez pododdziały i oddziały dywizji, zarówno w okresie organizacji natarcia jak i w toku walki.

Na podstawie wyjściowej ubezpieczenie dywizji organizuje się przez wyznaczenie obserwatorów i pododdziałów / od drużyny wzwyż/, obserwacyjnych nieprzyjaciela na ziemi i w powietrzu; wyznaczenie dyżurnych obsługa środków ogniowych / ckm, dział i moździerzy/ w celu odparcia rozpoznania nieprzyjaciela.

W toku walki nacierające wojska ubezpieczają się przez wyznaczenie patroli ze składu nacierających pododdziałów i oddziałów, zarówno pierwszego jak i drugiego rzutu.

W wytycznych do ubezpieczenia bojowego dowódca dywizji podaje:

- sposób ubezpieczenia wojsk przy wyjściu z rejonu ześrodkowania na podstawie wyjściowej;
- jak ubezpieczyć wojska w czasie zajmowania podstaw wyjściowych;
- sposób ubezpieczenia bezpośredniego na podstawie wyjściowej;

w czasie natarcia:

- jak ubezpieczyć wojska przed niespodziewanym uderzeniem na skrzydło podczas wykonywania

kolejnych zadań;

- jak ubezpieczyć wojska w czasie pościgu;
- jak ubezpieczyć wojska w czasie działań nocnych przy przegrupowaniu do natarcia na dzień następny;
- jak ubezpieczyć tyły dywizji i pułków.

Bezpośrednie ubezpieczenie nie obejmuje zagadnień całości zabezpieczenia bojowego dywizji w natarciu. Rozpoznanie, obrona przeciwatomowa, przeciwpancerna, przeciwlotnicza i inne dopełniają je i tworzą harmonijny system zabezpieczenia bojowego dywizji w natarciu.

Najlepszym zabezpieczeniem przeciwatomowym w toku natarcia jest pozostawienie wojsk w ścisłej styczności z nieprzyjacielem, uniemożliwiające mu wykonanie napadów atomowych, oraz rozczłonkowane posuwanie się drugich rzutów, artylerii i odwodów przy wykorzystaniu dogodnych właściwości terenu.

3. OBRONA PRZECIWAATOMOWA.

Nowym i jednym z najważniejszych rodzajów zabezpieczenia bojowego wojsk w warunkach zastosowania broni atomowej jest obrona przeciwatomowa. Obronę przeciwatomową organizuje się we wszystkich wypadkach w celu zabezpieczenia wojsk przed działaniem broni atomowej nieprzyjaciela oraz zachowania ich w gotowości bojowej.

Obrona przeciwatomowa obejmuje:

- organizację powiadamiania wojsk o niebezpieczeństwie napadu atomowego;
- prowadzenie nieprzerwanego rozpoznania promieniowania
- inżynieryjne urządzenia podstawy wyjściowej z punktu widzenia obrony przeciwatomowej;
- likwidację skutków napadu atomowego nieprzyjaciela.

Obronę przeciwatomową organizują dowódcy wszystkich szczebli na podstawie wskazówek swoich przełożonych. Niezależnie jednak od tego dowódca dywizji i dowódcy pułków obowiązani są samodzielnie podejmować wszelkie dostępne im środki dla organizacji obrony przeciwatomowej własnych wojsk, nie czekając na wytyczne przełożonych.

Powiadanie wojsk o niebezpieczeństwie napadu atomowego nieprzyjaciela organizuje się w celu przedsięwzięcia we właściwym czasie koniecznych środków do odparcia napadu, a także w celu ochrony przed działaniami broni atomowej.

Powiadanie obejmuje uprzedzenie wojsk o niebezpieczeństwie napadu atomowego i ogłoszenie alarmu atomowego.

Uprzedzenia wojsk o niebezpieczeństwie dokonują wyższe sztaby w wypadku otrzymania przez nie danych o przygotowaniu przez nieprzyjaciela napadu atomowego.

Dla ogłoszenia alarmu atomowego ustala się jeden wspólny sygnał dogodny do szybkiego przekazania go w sieci powiadania. Sygnał alarmu atomowego przyjęty przez sztab dywizji w sieci powiadania, dubluje się natychmiast ustalonymi sygnałami dźwiękowymi i wzrokowymi.

Rozpoznanie promieniotwórczości w dywizji organizuje się w celu wykrycia i ustalenia we właściwym czasie charakteru i stopnia skażenia promieniotwórczego rejonów działań wojsk.

Do zadań rozpoznania promieniotwórczości należy:

- uprzedzenie wojsk o spodziewanym napadzie atomowym w celu przedsięwzięcia przez nie środków ochrony przed porażeniem ciałami promieniotwórczymi;
- wykrycie i ustalenie charakteru skażenia terenu, wody i powietrza ciałami promieniotwórczymi;
- oznaczenie skażonych odcinków terenu i ustalenie obejść.

Rozpoznanie promieniotwórczości prowadzą posterunki obserwacji chemicznej wszystkich rodzajów wojsk oraz drużyna rozpoznania i obserwacji z kompanii obrony przeciwichemicznej dywizji przy pomocy aparatury dozometrycznej.

W wypadku wykrycia skażenia promieniotwórczego może być ogłoszony na zarządzenie dowódców pułków, batalionów alarm miejscowy. Sygnałem tego alarmu jest sygnał alarmu chemicznego.

Rozpoznanie promieniowania prowadzi się na całą głębokość zadania bojowego dywizji.

Inżynierska rozbudowa podstawy wyjściowej do natarcia pod względem przeciwoatomowego na na celu ochronę wojsk dywizji przed porażeniem ich falą uderzeniową, promieniowaniem przenikliwym i promieniowaniem świetlnym.

Inżynierskie przygotowanie podstawy wyjściowej pod względem przeciwoatomowym stanowi w warunkach niebezpieczeństwa napadu atomowego nieprzyjaciela jedno z zasadniczych przedsięwzięć przygotowania natarcia.

Podstawę wyjściową dywizji piechoty do natarcia urządza się w granicach całej głębokości głównego pasa obrony, wliczając w to i pierwszą pozycję.

Podstawę inżynierskiej rozbudowy podstawy wyjściowej do natarcia stanowi system transei i rowów łączących wraz z rozwiniętą siecią ukryć i schronów przeciwoatomowych. Część ukryć i schronów / 2 - 3 na każdą kompanię, baterię / przygotowuje się pod względem przeciwochemicznym w celu zapewnienia w nich odpoczynku dla stanu osobowego w razie skażenia terenu bojowego środkami promieniotwórczymi. Szczególną uwagę należy zwrócić na rozbudowę podstawy wyjściowej dla pułków pierwszego rzutu dywizji, gdyż są one najbardziej narażone na uderzenia atomowe nieprzyjaciela, jak również najwięcej odczuwają własne uderzenia atomowe poprzedzające wyruszenie do natarcia.

Przy rozbudowie podstawy wyjściowej dużą uwagę należy poświęcić rozbudowie przeciwoatomowej zasadniczych i zapasowych stanowisk dowodzenia i punktu obserwacyjnego dywizji i pułków, które należy zabezpieczyć w trwałe umocnienia.

Likwidacja skutków napadu atomowego ma na celu przywrócenie normalnej gotowości bojowej wojsk dywizji i stworzenie warunków do jak najszybszego wykonania postawionych zadań.

Likwidację skutków organizują dowódcy wszystkich szczebli i przeprowadza się ją siłami wszystkich rodzajów wojsk i służb. Do przedsięwzięć likwidacji skutków napadu atomowego należą:

- prace awaryjne i ratunkowe;
- gaszenie pożarów;
- zabezpieczenie leczniczo-ewakuacyjne;
- poddanie zabiegom sanitarnym stanu osobowego oraz dezaktywacja uzbrojenia i sprzętu bojowego;
- odbudowa linii łączności;
- odbudowa dróg i dezaktywacja odcinków skażonych;
- dezaktywacja, uporządkowanie i uzupełnienie zapasów środków materiałowych w wojskach i na składach.

Wszystkie powyżej omówione prace i przedsięwzięcia dywizji piechoty w zakresie organizacji i zabezpieczenia przeciwatomowego wojsk w natarciu powinny zapewnić:

- zdolność bojową nacierających oddziałów i wysokie tempo natarcia w warunkach ewentualnego napadu atomowego nieprzyjaciela;
- pokonanie bez przeszkód przez oddziały odcinków terenu skażonych bojowymi środkami promieniotwórczymi;
- szybką likwidację skutków napadu atomowego nieprzyjaciela;
- bezpieczeństwo wojsk w momencie zastosowania przez nas broni atomowej.

W tym celu sztab dywizji na podstawie wytycznych dowódcy dywizji opracowuje plan obrony przeciwatomowej, który obejmuje:

- zadania wojsk w dziedzinie obrony przeciwatomowej w okresie przygotowawczym i w poszczególnych etapach walki,
- sposób i kolejność powiadamiania wojsk o niebezpieczeństwie atomowym,
- zadania rozpoznania promieniowania,
- ogólny charakter, zakres i terminy wykonania prac inżynierskich w dziedzinie obrony przeciwatomowej,
- przedsięwzięcia w celu likwidacji skutków napadu atomowego.

Plan obrony przeciwatomowej opracowuje wydział operacyjny sztabu dywizji.

W opracowaniu planu obrony przeciwatomowej biorą udział dowódcy rodzajów wojsk i szefowie służb dywizji.

4. OBRONA PRZECIWPANCERNA.

Obronę przeciwpancerną organizuje się w celu odparcia czołgów i dział pancernych nieprzyjaciela przez zadanie im jak największych strat.

Głównymi środkami rażenia czołgów i odparcia ich ataku są: ogień artylerii, pola minowe, własne czołgi i lotnictwo bojowe, a na bliższych odległościach również przeciwpancerne środki piechoty.

W okresie przygotowawczym organizuje się obronę przeciwpancerną wojsk, zarówno w rejonie ześrodkowania, jak i na podstawie wyjściowej do natarcia.

W rejonie ześrodkowania obronę przeciwpancerną organizuje się przeważnie organicznymi środkami przeciwpancernymi oddziałów.

Obronę przeciwpancerną na podstawie wyjściowej do natarcia organizują przede wszystkim oddziały będące w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem.

Z chwilą zajęcia podstaw wyjściowych artylerię przeciwpancerną rozmieszcza się na kierunkach zagrożenia pancernego, na rubieżach przeciwpancernych. Na kierunki te przygotowuje się zmasowany ogień artylerii strzelającej z zakrytych stanowisk ogniowych.

Plan przesunięć artylerii na SO w okresie przygotowawczym powinien przewidywać w pierwszej kolejności zajęcie SO przez oddziały artylerii przeciwlotniczej, przeciwpancernej oraz oddziały artylerii wyposażone w armaty.

W czasie natarcia skuteczne odparcie zmasowanych uderzeń czołgów nieprzyjaciela zapewnia się przez:

- wykonanie uderzenia atomowego /przez wyższy szczebel/ na podstawy wyjściowe przygotowujących się do kontrataku sił pancernych nieprzyjaciela;
- dostateczne nasycenie ugrupowania bojowego pułków piechoty pierwszego rzutu konieczną ilością dział towarzyszących;
- zastosowanie znasowanego ognia artyleryjskich grup;
- zorganizowanie silnych artyleryjskich odwodów przeciwpancernych w pułkach i dywizji;
- umiejętne użycie czołgów i dział pancernych oraz oddziału zaporowego dywizji.

Artyleryjskie odwody przeciwpancerne pułków i dywizji posuwają się za pierwszym rzutem w stałej gotowości do odparcia ataku czołgów nieprzyjaciela. Działaniem artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego dywizji kieruje dowódca artylerii dywizji na podstawie wskazówek dowódcy dywizji.

ⁱ
Owód pancerny OZap dywizji posuwają się również za pierwszym rzutem dywizji w gotowości do odparcia kontrataków czołgów nieprzyjaciela samodzielnie lub wspólnie z artyleryjskim odwodem przeciwpancernym.

Artyleria strzelająca z zakrytych SO zwalczą czołgi nieprzyjaciela w rejonach ześrodkowania, w czasie marszu na podstawy wyjściowe i w czasie kontrataku.

Podstawą organizacji obrony przeciwpancernej w dywizji są:

- wytyczne dowódcy korpusu i zarządzenie do obrony przeciwpancernej sztabu korpusu;
- decyzja dowódcy dywizji i jego wytyczne do obrony przeciwpancernej.

W wytycznych do organizacji obrony przeciwpancernej w natamniu dowódca dywizji podaje:

- zasadnicze zadania obrony przeciwpancernej;
- kierunki zagrożenia pancerne;
- organizację rozpoznania, obserwacji i powiadamiania;

- zadania artylerii, czołgów i dział pancernych, saperów w zakresie obrony przeciwpancernej;
- organizację i sposób użycia artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego i oddziału zaporowego;
- rubricę rozwinięcia artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego, odwodu pancernego i oddziału zaporowego w celu odparcia ataku czołgów nieprzyjaciela;
- kiedy przedstawić do zatwierdzenia plan obrony przeciwpancernej.

Na podstawie wytycznych dowódcy dywizji i zarządzenia sztabu korpusu, sztab dywizji opracowuje plan obrony przeciwpancernej i zarządzenia obrony przeciwpancernej dla pułków.

5. OBRONA PRZECIWLOTNICZA.

Obronę przeciwlotniczą organizuje się w celu zadania strat lotnictwu nieprzyjaciela, odparcia jego uderzeń na wojska dywizji i obiekty oraz niedopuszczenia do prowadzenia przez niego rozpoznania lotniczego.

Obrona przeciwlotnicza obejmuje:

- organizację rozpoznania i służby obserwacyjno-meldunkowej;
- system ognia środków przeciwlotniczych i pracę zabezpieczających je reflektorów przeciwlotniczych i stacji radiolokacyjnych;
- działania bojowe lotnictwa myśliwskiego;
- ogień broni piechoty do niszczenia ni-skołecących samolotów nieprzyjaciela;
- przedsięwzięcia stosowane w celu zmniejszenia skuteczności nalotów i zapewniające szybką likwidację następstw napadów powietrznych.

Służba obserwacyjno-meldunkowa ma za zadanie wykrycie na czas samolotów nieprzyjaciela i powiadomienie wojska o zagrożeniu powietrznym. Dla wszystkich posterunków obserwacyjno-meldunkowych dywizji ustala się jednolitą numerację. Sieć obserwacyjno-meldunkowa obejmuje obserwatorów w kompanii /baterii/

batalionie /dywizjonie/ i przy pododdziałach tyłowych oraz posterunki obserwacyjno-meldunkowe przy SP pułków i dywizji piechoty.

Dla przekazania sygnału z posterunku obserwacyjnego wykorzystuje się całą czynną sieć łączności przewodowej i radiowej. Odebrany sygnał przekazuje się natychmiast artylerii przeciwlotniczej, lotnictwu myśliwskiemu, podległym oddziałom, sąsiadom i organom tyłowym.

Artyleria przeciwlotnicza jest podstawowym środkiem obrony przeciwlotniczej na szczeblu dywizji.

Artyleria przeciwlotnicza organiczna i przydzielona podlega dowódcy artylerii dywizji, który planuje jej użycie na podstawie decyzji dowódcy dywizji i planu obrony przeciwlotniczej korpusu.

W skład DGAPlot wchodzi artyleria przeciwlotnicza przydzielona do dywizji piechoty i dywizyjny pułk artylerii przeciwlotniczej. Artyleria przeciwlotnicza średniego kalibru może skutecznie zwalczać samoloty nieprzyjaciela na wysokości i w promieniu 7 km, a małokalibrowa 37 mm na wysokości i w promieniu 3 km, zaś 57 mm do 5 km.

Przy organizacji systemu ognia przeciwlotniczego należy tak rozmieszczać poszczególne środki, by samoloty nieprzyjaciela, zmniejszając wysokość lotu, napotykały na coraz to większą siłę ognia obrony przeciwlotniczej.

Aby stworzyć najdogodniejsze warunki dla osłony ugrupowania bojowego dywizji zarówno na podstawie wyjściowej jak i w toku natarcia, należy baterie małokalibrowe rozmieścić w odległości 0,8 - 1,5 km, a baterie średniokalibrowe w odległości 1,5 - 2,5 km od oczekowych oddziałów dywizji.

Odstępy między bateriami małokalibrowymi winny wynosić 1-3 km, a pomiędzy średniokalibrowymi 2-5 km. Wielokalibrowe karabiny maszynowe przeciwlotnicze i broń strzelecka zwalczają samoloty nieprzyjaciela na małych wysokościach - do 1500 m. Wielokalibrowe karabiny maszynowe przeciwlotnicze osłaniają rejony obrony swoich oddziałów.

Rozmieszcza się je na odległości od 300-500 m od przedniego skraju w głąb.

W celu zmniejszenia skutków napadu powietrznego należy rozstrzekać oddziały dywizji na podstawie wyjściowej, zapewnić skryte rozmieszczenie wojsk w transzejach i schronach, oraz przestrzegać ścisłego maskowania. Obronę przeciwlotniczą dywizji organizuje dowódca dywizji. Podstawą organizacji obrony przeciwlotniczej w natarciu jest:

- decyzja dowódcy dywizji do natarcia;
- wskazówki dowódcy korpusu i zażądanie sztabu korpusu do obrony przeciwlotniczej.

W wytycznych dla dowódców pułków, dowódców rodzajów wojsk i szefów służb dowódca dywizji określa:

- skład i zadanie dywizyjnej grupy artylerii przeciwlotniczej i sposób jej przesunięcia w poszczególnych etapach walki;
- na jakie obiekty i elementy ugrupowania bojowego skupić główny wysiłek ognia;
- organizację służby obserwacyjno-meldunkowej i łączności obserwacyjno-meldunkowej;
- jakie środki ogniowe piechoty wydzielić do obrony przeciwlotniczej;
- jak winny zorganizować obronę przeciwlotniczą pułki na podstawie wyjściowej i w toku natarcia

Na podstawie wytycznych i decyzji dowódcy dywizji sztab opracowuje plan zabezpieczenia przeciwlotniczego dywizji w natarciu.

6. OBRONA PRZECIWPÓŻAROWA.

Obrona przeciwpożarowa polega na uprzedzeniu wojsk własnych o możliwości zastosowania przez nieprzyjaciela silnie działających środków zapalających, niedopuszczeniu do użycia przez nieprzyjaciela tych środków i ochronie wojsk przed pożarami oraz na likwidacji

skutków pożarów.

W wyniku doświadczeń wojny w Korei, gdzie imperialiści amerykańscy zastosowali środki wytwarzające wysoką temperaturę /bomba rozpryskowa "napalm" i inne środki/, jak również w warunkach możliwego zastosowania broni atomowej, mogącej powodować masowe pożary, obrona przeciwpożarowa nabiera specjalnego znaczenia.

Najbardziej zagrożone pożarem są lasy i drewniane osiedla. Powoduje to trudności w rozmieszczeniu wojsk, materiałów i sprzętu na podstawach wyjściowych do natarcia oraz utrudnia natarcie ze względu na konieczność obchodzenia palących się lasów i osiedli przez nacierające wojska.

Napalm, bez szkody dla wojsk nieprzyjaciela może być stosowany na tyłach nacierających wojsk dywizji. Nasuwa to konieczność zorganizowania skutecznej obrony i ochrony tyłów przed pożarem dużych ilości materiałów i sprzętu potrzebnego do natarcia.

Możliwość wykonania uderzenia atomowego na rejon ześrodkowania lub podstawy wyjściowe do natarcia, może spowodować znaczne pożary.

Dlatego też w okresie przygotowawczym na podstawach wyjściowych do natarcia należy cały sprzęt zakopywać głęboko w ziemię i ściśle maskować.

Walkę z pożarami prowadzą grupy awaryjno-ratunkowe pułków i dywizji, w skład których wchodzi specjalnie wyznaczone pododdziały do walki z pożarami. Poza tym cały stan osobowy dywizji powinien być przeszkolony do walki z pożarami.

7. OBRONA PRZECIWCHEMICZNA.

Obrona przeciwcchemiczna powinna zabezpieczyć zachowanie zdolności bojowych wojsk dywizji i wysokie tempo natarcia w warunkach napadu chemicznego i środkami promieniotwórczymi nieprzyjaciela.

Oddziały dywizji powinny być przygotowane do działań w warunkach masowego stosowania środków trujących promieniotwórczych przez lotnictwo, artylerię i wojska chemiczne nieprzyjaciela, zarówno ..

w okresie przygotowawczym jak i w toku natarcia, oraz do przekroczenia odcinków terenu skażonego, pól fugasów chemicznych i zapór inżynieryjno-chemicznych przed przedniskrajem i w głębi obrony nieprzyjaciela.

Obronę przeciwchemiczną oraz prowadzenie rozpoznania promieniowania i dezaktywację organizuje dowódca dywizji przez sztab dywizji i szefa służby chemicznej dywizji na całą głębokość zadania.

Obrona przeciwchemiczna wojsk obejmuje:

- uprzedzenie wojsk o napadzie chemicznym nieprzyjaciela;
- zerwanie lub osłabienie napadu chemicznego;
- bezpośrednią obronę oddziałów dywizji przed skażeniem środkami trującymi i promieniotwórczymi;
- likwidację skutków napadu chemicznego i promieniotwórczego.

Uprzedzenie wojsk o napadzie chemicznym realizuje się przez:

- rozpoznanie chemiczne i promieniowania;
- organizację obserwacji chemicznej;
- powiadomienie na czas oddziałów dywizji o możliwym napadzie chemicznym nieprzyjaciela;
- obserwację meteorologiczną.

Zerwanie lub osłabienie napadu chemicznego przeprowadza się za pomocą uderzeń lotnictwa, ogniem artylerii i moździerzy na rejony rozmieszczenia środków napadu chemicznego nieprzyjaciela.

Bezpośrednią ochronę wojsk przed skażeniem środkami trującymi i promieniotwórczymi realizuje się przez:

- zapewnienie indywidualne i zbiorowe środków ochrony przeciwchemicznej i odkażania oraz utrzymanie ich w stałej gotowości i gotowej;
- umiejętne i w odpowiednim czasie użycie przez wojska środków ochrony przeciwchemicznej i środków odkażania,

- obejście odcinków terenu skażonego środkami chemicznymi i promieniotwórczymi lub ich pokonanie.

Likwidację skutków napadu chemicznego i promieniotwórczego przeprowadza się przez:

- odkażanie natychmiastowej pomocy skażonym ludziom środkami trującymi i promieniotwórczymi,
- odkażanie i dezaktywację sprzętu bojowego, techniki, umundurowania i wyposażenia.

Dla prowadzenia rozpoznania chemicznego i promieniowania organizuje się w dywizji patrole rozpoznania chemicznego siłami plutonu opchem pułków i kompanii opchem dywizji. Niezależnie od tego jedna drużyna w kompanii /baterii/ powinna być przeszkolona do prowadzenia rozpoznania chemicznego i promieniowania oraz wyposażona w przyrządy dozometryczne. Dla prowadzenia obserwacji chemicznej i promieniowania organizuje się po jednym posterunku obserwacji chemicznej począwszy od batalionu do dywizji. Niezależnie od tego obserwację chemiczną prowadzą posterunki obserwacyjne rodzajów wojsk.

W celu likwidacji skutków napadu środkami trującymi i promieniotwórczymi organizuje się w dywizji i pułkach punkty odkażania i punkty kąpielowo-dezaktywacyjne /PKD/. Dywizyjny punkt odkażania umundurowania rozwija się w rejonie dywizyjnego punktu zaopatrzenia.

Punkty kąpielowo-dezaktywacyjne pułków i dywizji rozwija się w rejonie rozmieszczania drugich rzutów pułków i dywizji.

Kompania OPchem dywizji pozostaje w dyspozycji służby chemicznej dywizji. Rozmieszcza się ją w zależności od potrzeb w następujący sposób:

- pododdziały odkażania uzbrojenia w rejonie SD,
- pododdziały odkażania umundurowania w rejonie DPZ,
- pluton odkażania terenu w rejonie SD dywizji,
- siły i środki rozpoznania chemicznego w rejonie SD dywizji.

Wysokie tempo natarcia i wykonanie zadania przez dywizję zależy we współczesnych warunkach w znacznej mierze od uprzedzenia i zabezpieczenia na czas wojsk

przed działaniem środków trujących i środków promieniotwórczych nieprzyjaciela.

8. ZABEZPIECZENIE STYKÓW I SKRZYDEŁ.

Organizacja zabezpieczenia styków i skrzydeł jest jednym z najważniejszych obowiązków dowódcy dywizji i jego sztabu. Podstawą do zabezpieczenia styków i skrzydeł jest rozkaz dowódcy korpusu. Zabezpieczenie styków i skrzydeł organizuje się na całą głębokość zadania bojowego i ugrupowania bojowego dywizji.

Skrzydła i styki zabezpiecza się przez:

- ustalenie odpowiedzialności dowódców pułków za poszczególne styki i skrzydła;
- wyznaczenie sił i środków do zabezpieczenia styków z sąsiadami oraz między pułkami wewnątrz ugrupowania bojowego dywizji;
- organizację stałego rozpoznania na stykach i skrzydłach;
- przygotowanie na kierunkach styków i skrzydeł manewru artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego, odwodu pancernego i oddziału zaporowego.

W okresie organizacji współdziałania dowódca dywizji określa sposób współdziałania oddziałów dywizji na stykach oraz uzgadnia współdziałania na stykach z sąsiadami. W toku natarcia zabezpieczenie skrzydeł odsłoniętych w wyniku napadu atomowego nieprzyjaciela wykonuje się przez:

- * organizację dokładnej osłony ogniowej;
- wysunięcie drugich rzutów i odwodów na odsłonięte skrzydła;
- odtworzenie utraconego współdziałania pomiędzy oddziałami;
- organizację rozpoznania na skrzydle w tym rozpoznania promieniowania.

9. MASKOWANIE.

Maskowanie jest rodzajem zabezpieczenia bojowego we wszystkich rodzajach walki.

- 76 -

Zadaniem maskowania jest zapewnienie skrytości działań bojowych wojsk, ich manewru oraz wprowadzenie nieprzyjaciela w błąd co do własnych zamiarów oraz położenia i ugrupowania wojsk.

W okresie przygotowawczym musi być przestrzegana surowa dyscyplina maskowania; wszelkie ruchy związane z przegrupowaniem i zaopatrywaniem wojsk dywizji muszą być wykonywane tylko w nocy.

Maskowanie powinno być naturalne, różnorodne, ciągłe i aktywne. Wszystkie prace maskownicze wykonują wojska dywizji własnymi siłami. Saperzy dywizji wykonują tylko prace maskownicze, wymagające specjalnego przygotowania w celu ukrycia szczególnie ważnych obiektów.

Wszelkie urządzenia pozorne na podstawach wyjściowych do natarcia wykonuje się w dywizji według planu maskowania sztabu armii. Sztab dywizji obowiązany jest ściśle kontrolować przestrzeganie dyscypliny maskowania.

W tym celu przeprowadza się kontrolę maskowania z powietrza przez wylot oficera sztabu dywizji samolotem nad rejon rozmieszczenia dywizji, lub przez wykonanie kontrolnych odjęć lotniczych. Działania demonstracyjne i rozpowszechnianie fałszywych wiadomości przeprowadza się wyłącznie według ogólnego planu maskowania armii.

Szczególne troskę dowódcy dywizji w okresie przygotowania natarcia powinno być staranne maskowanie ugrupowania bojowego dywizji na podstawie wyjściowej do natarcia, wykluczające możliwość wykonania uderzeń atomowych nieprzyjaciela, a tym samym niedopuszczenia do załamania przez niego przygotowanych działań zaczepnych.

Po zajęciu przez oddziały dywizji podstawy wyjściowej do natarcia obserwacja z powietrza nie powinna wykazać żadnych zmian w położeniu wojsk, które dotychczas przebywały w styczności z nieprzyjacielem.

IV. PROWADZENIE NATARCIA DYWIZJI PIECHOTY.

Jak wskazują doświadczenia Armii Radzieckiej w Wielkiej Wojnie Narodowej, natarcie poprzedzane było zazwyczaj rozpoznaniem walki.

Rozpoznanie walki ma na celu stwierdzić czy nieprzyjaciel nie opuścił zajmowanych pozycji oraz wykryć rozmieszczenie jego środków ogniowych i rozpoznać system ognia.

Do przeprowadzenia rozpoznania walki, wyznacza się batalion piechoty wzmocniony artylerią i czołgami i w zależności od położenia z oddziałów pierwszego lub drugiego rzutu dywizji.

W celu ukrycia przed nieprzyjacielem kierunku głównego uderzenia, rozpoznanie walki prowadzi się na szerokim froncie, zazwyczaj w przedzie w przeddzień natarcia lub na kilka godzin przed rozpoczęciem artyleryjskiego przygotowania ataku.

W czasie prowadzenia rozpoznania walki, dowódcy wszystkich szczebli znajdują się na swoich punktach obserwacyjnych i prowadzą rozpoznanie przez obserwację. Wojska znajdują się na podstawach wyjściowych do natarcia w gotowości do wykorzystania ewentualnego powodzenia batalionu prowadzącego rozpoznanie walki.

Szczególnej ważności nabiera rozpoznanie walki w warunkach, gdy przewiduje się obezwładnienie pierwszej pozycji obrony nieprzyjaciela przy pomocy środków napadu atomowego. Aby uderzenie nie zostało wykonane w próżnię /nieprzyjaciel może wycofać swoje wojska na drugą pozycję obrony/, należy upewnić się, czy zamierza on bronić pierwszej pozycji, czy też chce uchronić swoje wojska przed uderzeniem i stawić opór na kolejnej pozycji obrony.

Wycofanie wojsk z pierwszej pozycji przez nieprzyjaciela może być również dokonane wówczas, jeśli zamierza on wykonać kontrprzygotowanie atomowe na pierwsze rzuty naszych wojsk, znajdujące się na podstawach do natarcia. Dlatego pozostawanie w ciągłej

styczności z nieprzyjacielem ogranicza nieprzyjacielowi swobodę wyboru obiektu ataku.

1. Artyleryjskie, lotnicze i atomowe przygotowanie ataku.

Po ustaleniu przez rozpoznanie walki, że nie zaszkzy zasadnicze zmiany w ugrupowaniu bojowym w głównym pasie obrony nieprzyjaciela, według planu wyższego dowódcy może być wykonane atomowe przygotowanie ataku przy zastępowaniu powietrznych lub naziemnych wybuchów atomowych na dokładnie ustalone obiekty.

Uderzenie atomowe wykonuje się tak, by porazić siłę żywą znajdującą się w ukryciach, a także czołgi i główne zgrupowanie artylerii broniącego się nieprzyjaciela w tym środki napadu atomowego nieprzyjaciela.

Uderzenie atomowe w zależności od konkretnej sytuacji, mogą być wykonane zarówno na poszczególne pozycje głównego pasa obrony, jak również na obiekty rozmieszczone na korpusnej rubieży obrony nieprzyjaciela oraz rejonu wśrodkowania jego odwodów taktycznych. Najbardziej celowe jest wykonanie uderzeń atomowych na najważniejsze punkty i węzły oporu nieprzyjaciela w rejonach trzeciej transzei pierwszej pozycji oraz w rejonach pozycji odwodów pułkowych i pozycji odwodów dywizyjnych.

W zależności od konkretnej sytuacji bojowej i decyzji wyższego dowództwa, atomowe przygotowanie ataku może być wykonane:

- na początku artyleryjskiego przygotowania ataku;
- między nawalami artyleryjskiego przygotowania ataku;
- pod koniec artyleryjskiego przygotowania ataku.

Jeśli obiektami ataku atomowego są cele położone w rejonie pierwszej pozycji /trzeciej transzei/ i pozycji odwodów pułkowych, to przygotowanie atomowe może być wykonane na początku artyleryjskiego przygotowania ataku.

Jeżeli zaś uderzenie atomowe wykonuje się na obiekty począwszy od pozycji odwodów pułkowych wówczas artyleryjskie przygotowanie rozpocznie się przed uderzeniem

atomowym, lub też przygotowanie atomowe może być połączone z przygotowaniem artyleryjskim, czyli uderzenia atomowe mogą być wykonywane w okresie artyleryjskiego przygotowania między nawałami ogniowymi artylerii.

Jeśli obiektami ataku atomowego są cele położone w głębi, to aby najpewniej wykorzystać skutki obezwładnienia atomowego, atomowe przygotowanie może być wykonane pod koniec artyleryjskiego przygotowania ataku, bezpośrednio przed rozpoczęciem ataku.

Sposób i czas wykonywania atomowego przygotowania ataku w stosunku do artyleryjskiego przygotowania ataku w każdym konkretnym wypadku zależy od wielu czynników z których najważniejszymi są:

- dążenie do uzyskania pełnego zaskoczenia nieprzyjaciela;
- dążenie do maksymalnego wykorzystania skutków przygotowania atomowego;
- zachowanie rezerwy czasu, aby nie porazić wojsk własnych.

Ze wszystkich wariantów użycia broni atomowej z naszej strony, artyleryjskie przygotowanie ataku wykonuje się na obiekty nie obezwładnione przez broń atomową, z tym, że artyleria powinna znajdować się w gotowości do obezwładnienia obiektów obrony nieprzyjaciela, który nie zostały obezwładnione bronią atomową podczas przygotowania atomowego.

Artyleryjskie przygotowanie ataku powinno być ściśle powiązane z przygotowaniem atomowym i na wzajem się uzupełniać.

Bezpośrednie przygotowanie lotnicze natarcia przeprowadza się zawsze niezależnie od przygotowania atomowego w czasie bezpośredniego przygotowania lotniczego; lotnictwo obezwładnia artylerię na stanowiskach ogniowych oraz odwody taktyczne nieprzyjaciela rozmieszczone w głębi jego obrony.

Podczas artyleryjskiego i lotniczego przygotowania ataku oddziały dywizji znajdują się na podstawach wyjściowych do natarcia.

Czołgi BWP zajmują podstawę wyjściową do natarcia /jeśli nie zajęły jej w nocy przed natarciem/; saperzy wykonują przejścia w polach minowych, jeśli nie zostały wykonane w nocy przed natarciem.

Dowódcy oddziałów i pododdziałów piechoty prowadzą ciągłą obserwację ognia artylerii i moździerzy, a wyniki obserwacji meldują swoim bezpośrednim przełożonym.

Na 5-10' przed końcem artyleryjskiego przygotowania dowódcy pułków piechoty meldują dowódcy dywizji o wykonaniu przez artylerię postawionych zadań i o gotowości piechoty do ataku.

Piechota w czasie przeznaczenia ognia artylerii w głąb obrony nieprzyjaciela i przed rozpoczęciem ataku otwiera ogień ze wszystkich środków ogniowych do celów w pierwszej i drugiej transzei nieprzyjaciela.

Dowódca dywizji, upewniwszy się na podstawie meldunków dowódców pułków piechoty i dowódcy artylerii dywizji oraz w wyniku własnej obserwacji o obezwładnieniu nieprzyjaciela i gotowości wojsk do ataku, melduje dowódcy korpusu o gotowości dywizji do ataku i za jego zgodą daje rozkaz /sygnał/ do rozpoczęcia ataku.

Punkty oporu nieprzyjaciela, napotymane w głębi, blokuje się częścią sił pierwszego rzutu pułków i obchodzi, nie wdając się z nimi w długotrwałą walkę. Punkty te likwidują nachodzące drugie rzuty pułków. W wypadku istnienia w głębi obrony nieprzyjaciela odcinków niedostępnych dla czołgów oraz silnych zapór przeciwczołgowych, piechota z saperami pod osłoną ognia czołgów, dział towarzyszących i artylerii, nie wstrzymując natarcia, w celu przełamania trzeciej transzei opanowuje odcinki niedostępne dla czołgów i zapory, zabezpieczając dalsze posuwanie się czołgów.

Przejścia w przeciwczołgowych polach minowych w głębi obrony nieprzyjaciela, poczynwszy od trzeciej transzei, wykonują czołgi-traki i pododdziały saperów.

Pułkowe grupy artylerii pułków piechoty pierwszego rzutu dywizji rozpoczynają przesunięcie SO po rozpoczęciu przez piechotę ataku przedniego skraju obrony nieprzyjaciela lub najdalej po opanowaniu pierwszej i drugiej transzei pierwszej pozycji. Wsparcie ataku zapewnia pułkowa grupa artylerii pułku drugiego rzutu dywizji, dywizyjna grupa artylerii oraz artyleria wsparcia, która nie zmienia stanowisk ognio-
wych.

Od chwili rozpoczęcia ataku, dowódca dywizji obserwuje bez przerwy przebieg walki i odpowiednio do położenia skierowuje wysiłki pułków pierwszego rzutu na jak najszybsze wykonanie zadania bliższego pułków. Zarysowujące się powodzenie na głównym kierunku lub na innym odcinku powinno być natychmiast wykorzystane do zdecydowanego ruchu naprzód całego ugrupowania bojowego dywizji.

Posuwające się za batalionami pierwszego rzutu pułków pododdziały zabezpieczenia batalionowej drogi na przełaj zabezpieczają drogi dla transportu samochodowego batalionów.

2. Atak i wykonanie zadania bliższego przez dywizję piechoty.

Atak rozpoczyna się o godz. "G" i polega na jednoczesnym uderzeniu piechoty i czołgów BWP na przedni skraj obrony nieprzyjaciela oraz na nieprzerwanym i szybkim ruchu w głębi obrony pod osłoną silnego ognia artylerii i uderzeń lotnictwa.

Sygnal wyruszenia do ataku podaje się przed ustalonym czasem ataku / godzina "G"/, w zależności od odległości podstawy wyjściowej piechoty i czołgów od przedniego skraju obrony nieprzyjaciela.

Z chwilą wyruszenia piechoty do ataku artyleria przechodzi do wsparcia ataku piechoty i czołgów systemem kolejnych ześrodkowań ognia lub waku ogniowego, w zależności od posiadania dostatecznej ilości artylerii wsparcia, wykonując następujące zadania:

- wspiera piechotę i czołgi masowując ogień w pierwszej kolejności na punkty oporu i węzły obrony rozmieszczone na skrzydłach i w głębi, które zatrzymują posuwanie się piechoty i czołgów,
- obezwładnia i niszczy baterie artylerii i moździerzy nieprzyjaciela,
- prowadzi walkę z podchodzącymi odwodami nieprzyjaciela.

Czołgi BWP, po przejściu przez ugrupowanie bojowe pododdziałów pierwszego rzutu piechoty, otwierają intensywny ogień z dział i karabinów maszynowych do przedpiersia pierwszej i drugiej transzei oraz do wykrytych celów. Posuwając się bezpośrednio za wybuchami pocisków własnej artylerii niszczą one i obezwładniają środki ogniowe i siłę żywą nieprzyjaciela która wabrała posuwanie się piechocie.

Pododdziały piechoty, działające w pierwszym rzucie ugrupowania bojowego pułków z chwilą zbliżenia się do pierwszej transzei na odległość 25-30 m, otwierają silny ogień w marszu, zarzucają ją granatami i nie odrywając się od czołgów posuwają się naprzód jak najbliżej ognia własnej artylerii, przełamując pierwszą i drugą transzeję obrony nieprzyjaciela.

Pododdziały rozpoznawcze dywizji działające w szykach bojowych piechoty, prowadzą intensywne rozpoznawanie nieprzyjaciela szczególnie na kierunku głównego uderzenia dywizji. W warunkach gdy na pozycję odwołów pułkowych zostało wykonane uderzenie, bataliony pierwszego rzutu pułku po przełamaniu pierwszej pozycji obrony nieprzyjaciela rozwijają się w kolumny kompanijne, zakładując się na środki transportowe i rozwijają natarcie celem przełamania z marszu pozycji odwołów pułkowych nieprzyjaciela.

W tym czasie oddział wydzielony dywizji /OW/ jeżeli został uprzednio zorganizowany, winien być wysłany dla uchwycenia wadnego obiektu na pozycji odwołów dywizyjnych nieprzyjaciela.

Drugie rzuty pułków piechoty posuwają się na samochodach za pierwszymi rzutami w odległości około 2 km w gotowości wejścia do walki.

Przełamanie z marszu pozycji odwodów pułkowych nieprzyjaciela zapewnia wysokie tempo natarcia, które z kolei paraliżuje manewr odwodów dywizyjnych nieprzyjaciela na zagrożony dla niego kierunek. Przełamanie pozycji odwodów pułkowych nieprzyjaciela zabezpiecza pułkowa grupa artylerii pułku drugiego rzutu dywizji, część grupy artylerii i artyleria wsparcia z dawnych stanowisk ogniowych, wykonując zmasowane ognie na punkty oporu niedostatecznie obezwładnione przez uderzenie atomowe.

Po obezwładnieniu ocalałych punktów oporu na pozycji odwodów pułkowych pułkowa grupa artylerii pułku drugiego rzutu dywizji, zmienia stanowiska ogniowe w nowy rejon z takim wyliczeniem, by mogła wziąć udział w zabezpieczeniu wejścia do walki drugiego rzutu dywizji.

Nacierające pułki prowadzą nieprzerwanie rozpoznawanie promieniowania. Odcinki terenu o dużym natężeniu promieniowania pokonuje się przez zdecydowany ruch do przodu lub, jeśli to jest możliwe, przez obejście tych odcinków. Dowódcy pułków po opanowaniu pozycji odwodów pułkowych nieprzyjaciela, skierowują wysiłki w celu rozwinięcia powodzenia w głąb obrony nieprzyjaciela. W tym celu dla spotęgowania siły uderzenia, mogą być w zależności od położenia, wprowadzone do walki drugie rzuty pułków dla opanowania pozycji odwodów dywizyjnych nieprzyjaciela.

Drugie rzuty pułków wprowadza się na rozkaz /sygnał/ dowódców pułków za zgodą dowódcy dywizji.

Drugie rzuty wprowadza się do walki w luki między pododdziałami pierwszych rzutów, lub przez przekroczenie ich ugrupowania bojowego.

Wprowadzenie do walki drugich rzutów pułków powinno być należycie zabezpieczone ogniem artylerii, oraz moździerzy, dział towarzyszących i ciężkich karabinów

maszynowych.

W warunkach, gdy na pozycję odwodów dywizyjnych było wykonane uderzenie atomowe, przełamanie jej winno się odbyć bez potrzeby spieszenia pododdziałów. Piechota powinna posuwać się na czołami na samochodach w ugrupowaniu przedbojowym spiesząc się tylko w wypadku napotkania zorganizowanego oporu nieprzyjaciela. Pod tym warunkiem można będzie utrzymać wysokie tempo natarcia oddziałów przy przełamywaniu taktycznej strefy obrony w granicach 3 - 4 km na godzinę, czyli 30 - 40 km na dobę.

W tym etapie walki, to jest przy dołamywaniu głównego pasa obrony, może być wykonany kontratak odwodów dywizyjnych nieprzyjaciela na ugrupowanie bojowe dywizji. Nie powinno to w żadnym stopniu osłabić wysiłku dywizji i na głównym kierunku zmniejszyć tempa natarcia i opóźnić wykonanie zadania przez dywizję.

Odparcie kontrataku nieprzyjaciela powinno być prowadzone jednocześnie z walką prowadzącą do osiągnięcia zasadniczego w tym etapie walki celu natarcia dywizji, to jest nieprzerwanego rozwijania powodzenia i jak najszybszego wykonania zadania bliższego.

Dowódca dywizji powinien wszystkimi rodzajami rozpoznania wykryć na czas ruch odwodów nieprzyjaciela oraz obliczyć możliwy czas wyjścia kontrataku.

Przegrupowujący się nieprzyjaciel do kontrataku winien być natychmiast obezwładniony ogniem artylerii i uderzeniami lotnictwa w celu opóźnienia względnie zerwania kontrataku. Po wykryciu przygotowań nieprzyjaciela do kontrataku dowódca dywizji skierowuje wysiłek pułku zagrożonego kontratakiem na opanowanie dogodnej rubieży dla odparcia kontrataku.

Dowódca dywizji winien jednocześnie wysunąć na zagrożony kierunek swój artyleryjski odwód przeciwpancerny i oddział zaporowy.

Dla załamania kontrataku nieprzyjaciela bardzo istotne znaczenie ma nieprzerwane natarcie i ruch do przodu oddziałów nie zagrożonych kontratakiem. Dlatego też na tym kierunku należy wprowadzić drugi rzut lub odwód dywizji dla rozwinięcia natarcia i wyjścia na skrzydło kontratakującego nieprzyjaciela. Natarcie oddziałów na skrzydłach kontratakującego nieprzyjaciela, wraz z uporczywą obroną na kierunku kontrataku, zmusza go do zaniechania kontrataku, względnie umożliwia własnemu wojskom okrążenie i zniszczenie kontratakującego nieprzyjaciela swoimi siłami lub we współdziałaniu z sąsiadami.

W tym okresie dowódca dywizji obowiązany jest dokładnie organizować uzgodnione działania oddziałów dywizji i zabezpieczyć te działania wszystkimi będącymi w jego dyspozycji środkami, a przede wszystkim ogniem artylerii.

Cała artyleria niezależnie od przeznaczenia powinna znać sygnały wywołania ognia w celu odparcia ataku czołgów nieprzyjaciela. Dla szybkiego wskazania celu i otwarcia ognia przez wspierającą artylerię do kontratakujących czołgów i dział pancernych nieprzyjaciela, dowódca artylerii dywizji powinien posiadać do swej dyspozycji baterię posiadającą dostateczną ilość pocisków smugowych.

Pokonując pozycję odwodów pułkowych i pozycję odwodów dywizyjnych należy szeroko stosować obejście i oskrzydlenie nieprzyjaciela w połączeniu z atakami od czoła, szczególnie przy opanowaniu poszczególnych punktów oporu i węzłów obrony. Broniące się w głębi obrony pojedyncze punkty oporu należy blokować częścią sił, główne zaś siły, nie zatrzymując się, powinny obchodzić je i zdecydowanie posuwać się w głąb obrony nieprzyjaciela wykorzystując odcinki słabo bronione.

Drugi rzut dywizji posuwa się w kolumnach batalionowych wykorzystując rozgrodzone odcinki i uprzednio przygotowane przejścia dla pierwszego rzutu.

Przejścia te, szczególnie na drogach, powinny być rozszerzone. W tym celu szef saperów dywizji powinien przygotować przejście, zorganizować pracę przy ich rozminowaniu, wykonać dodatkowe przejścia oraz wydzielić przewodników ze składu podoficerów i szeregowców pododdziałów saperskich.

Z chwilą przekłamania głównego pasa obrony nieprzyjaciela zostaje zniszczona najsilniejsza część jego ugrupowania bojowego naruszony system ognia artylerii i system dowodzenia.

3. Wykonanie zadania następnego przez dywizję piechoty.

Po przekłamaniu głównego pasa obrony, głównym zadaniem dywizji jest zdecydowane posuwanie się naprzód w celu opanowania z marszu korpusnej rubieży obrony nieprzyjaciela. W tym celu OW dywizji omijając opór nieprzyjaciela dąży do opanowania ważnego obiektu o znaczeniu taktycznym na korpusnej rubieży jego obrony.

Pułki piechoty pierwszego rzutu dywizji wycofują z ukrycia swój transport, ładują się na samochody i nieprzerwanie posuwają się w kierunku korpusnej rubieży obrony nieprzyjaciela.

Część piechoty siada jako desant na czołgi. Oddziały zabezpieczenia ruchu /OZR/ pułków i dywizji zabezpieczają ciągłe posuwania się piechoty i czołgów przez wykonywanie na czas przejść w zaporach, przygotowanie obejść zaminowanych lub zniszczonych odcinków dróg.

Część dywizjonów ze składu pułkowych grup artylerii podporządkowuje się batalionom.

Dywizjony te posuwają się w ugrupowaniu bojowym piechoty.

Artyleryjski odwód przeciwpancerny, działając skokami, zabezpiecza oddziały dywizji przed kontratakami czołgów nieprzyjaciela.

Wszystko to stwarza jak najbardziej dogodne warunki dla wprowadzenia do walki drugiego rzutu dywizji w celu spotęgowania uderzenia z marszu na korpuśną rubież obrony nieprzyjaciela i dalszego rozwinięcia powodzenia.

Drugi rzut dywizji wprowadza się do walki z reguły z marszu pod osłoną oddziałów pierwszego rzutu, artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego i oddziału zaporowego na kierunku głównego uderzenia dywizji lub na kierunku zarysowującego się powodzenia.

Wprowadza się ^{go} do walki, w zależności od sytuacji, zwykle po wykonaniu zadania bliźszego dywizji.

W warunkach mniej korzystnych drugi rzut dywizji może być wprowadzony dla dołamania głównego pasa obrony lub przełamania pozycji pośredniej i rozwinięcia powodzenia na korpuśną rubież obrony nieprzyjaciela.

Powziętą decyzję na wprowadzenie do walki drugiego rzutu, dowódca dywizji melduje dowódcy korpusu, a po jej zatwierdzeniu wprowadza do walki drugi rzut dywizji.

W niektórych wypadkach dowódca dywizji wprowadza drugi rzut na rozkaz dowódcy korpusu.

Wprowadzając do walki drugi rzut dowódca dywizji winien sprecyzować zadania pułków pierwszego rzutu, określić rubież wprowadzenia do walki drugiego rzutu i jego zadanie, zorganizować ścisłe współdziałanie między pierwszym, a drugim rzutem, czołgami i artylerią, przez postawienie im dodatkowych zadań bojowych.

Ponadto dowódca dywizji powinien wzmocnić drugi rzut odwodem pancernym, a w wypadku gdy dywizja nie posiada odwodu pancernego postawić zadania częściowego podporządkowania czołgów BWP w celu wsparcia drugiego rzutu dywizji.

Wejście do walki drugiego rzutu dywizji winne być wsparte większością artylerii dywizji przez wykonanie 5 - 10 nawały ogniowej na najważniejsze punkty oporu nieprzyjaciela na kierunku wprowadzenia drugiego rzutu.

Wprowadzenie do walki drugiego rzutu dywizji stanowi jeden z najbardziej odpowiedzialnych momentów pracy dywizji i jego sztabu. Wymaga od dowódcy dywizji osobistego i zdecydowanego wpływu na tok walki, należytego zabezpieczenia wprowadzenia drugiego rzutu do walki i powiązania jego działań z działaniami pułków piechoty pierwszego rzutu i sąsiadami.

Przy podchodzeniu oddziałów dywizji do korpusnej rubieży obrony nieprzyjaciela, zgodnie z decyzją dowódcy armii lub Frontu może być wykonane uderzenie atomowe na korpusną rubież jego obrony.

Uderzenie atomowe będzie wykonane w takim czasie, gdy człowe oddziały dywizji będą znajdowały się w bezpiecznej odległości /2-5 km/ od przedniego skraju korpusnej rubieży obrony nieprzyjaciela.

Po otrzymaniu sygnału alarmu atomowego o mającym nastąpić wybuchu, człowe oddziały dywizji, wykorzystując dogodności terenu, chronią na czas wybuchu siłę żywą i sprzęt bojowy przed falą podmuchu, promieniciwaniem świetlnym i przenikliwym.

W ślad za wybuchem atomowym podejmują zdecydowane natarcie na korpusną rubież obrony nieprzyjaciela.

Gotowość pułków piechoty do ataku z marszu określa się ich wyjściem na rubież rozwinięcia, którą wyznacza się w odległości 1-1,5 km od przedniego skraju korpusnej rubieży obrony nieprzyjaciela.

Oddziały dywizji atakują w takim ugrupowaniu, w jakim wyszły na rubież rozwinięcia.

Najlepsze rezultaty przy przełamaniu z marszu osiąga się wówczas, jeżeli atak rozpoczyna wszystkie pułki, łącznie z wprowadzonym do walki pułkiem drugiego rzutu dywizji.

Często jednoczesne osiągnięcie rubieży rozwinięcia przez całość sił dywizji będzie trudne, wówczas atak z marszu mogą rozpoczynać pułki w miarę ich podchodzenia do obrony nieprzyjaciela. Ma to szczególne ważne znaczenie dla natychmiastowego wykorzystania skutków uderzenia atomowego i niedopuszczenia do manewru odwodów nieprzyjaciela w celu zamknięcia wyłomu spowodowanego uderzeniem atomowym.

Atak z marszu dywizji wspiera ta artyleria, która zdążyła podejść do korpusnej rubieży obrony nieprzyjaciela, obezwładniając punkty oporu niedostatecznie obezwładnione bronią atomową. Duże znaczenie przy wsparciu ogniwym ataku piechoty odgrywają działa towarzyszące, a przede wszystkim czołgi i działa pancerne. Szczególną troską dowódcy dywizji winno być zabezpieczenie i utrzymanie wysokiego tempa natarcia przez zesrodkowanie ognia całości lub większości artylerii /która podeszła do korpusnej rubieży obrony nieprzyjaciela/ na kierunku głównego uderzenia. Udział artylerii w zabezpieczeniu przełamania będzie narastał w miarę jej podchodzenia.

Podczas opanowania ważnych rubieży lub obiektów na korpusnej rubieży obrony nieprzyjaciela lub przed nią - oddziały dywizji we współdziałaniu z sąsiadami okrążają i niszczą ocalałe oddziały nieprzyjaciela, kontynuując natarcie w głąb i w stronę skrzydeł w celu całkowitego okrążenia i zniszczenia nieprzyjaciela.

W celu zapewnienia zdecydowanego posuwania się od przodu prowadzi się stale rozpoczynanie promieniowania oraz podejmuje odpowiednie środki w celu szybkiej odbudowy mostów, dróg przepraw i usunięcia zawałów w rejonach, na które zostało wykonane uderzenie atomowe.

Jeżeli część nacierających oddziałów została porażona środkami napadu atomowego npla, to częściowo dezaktywację przeprowadza się w ramach oddziałów i pododdziałów. Całkowitą dezaktywację przeprowadza się wówczas, jeżeli pozwala na to sytuacja bojowa lub po wykonaniu zadania.

Położone pododdziały zostają wyprowadzone z walki lub przechodzą do drugiego rzutu /odwodu/. Ludzie porażeni promieniowaniem świetlnym podlegają zabiegom sanitarnym w dywizyjnym punkcie medycznym.

Dla przełamania z marszu lub docłamania korpusnej rubieży obrony nieprzyjaciela może być wprowadzony do walki drugi rzut korpusu /DP lub DE/.

Drugi rzut korpusu może wchodzić do walki częściowo lub całkowicie w pasie natarcia dywizji piechoty.

W tym wypadku przełamanie /docłamanie/ korpusnej rubieży dywizja piechoty będzie przeprowadzała razem z drugim rzutem korpusu. Uzgodnienia zagadnień współdziałania i zabezpieczenia wprowadzenia do walki drugiego rzutu korpusu /szczególnie drogi/ dokonuje dowódca korpusu w okresie organizacji natarcia.

W okresie podchodzenia i przełamywania z marszu korpusnej rubieży obrony, możliwy jest kontratak odwodów korpusnych dywizji piechoty lub dywizji pancernej nieprzyjaciela, poprzedzony uderzeniem atomowym na kierunku kontrataku.

W wypadku wykrycia przygotowań do kontrataku dużych sił pancernych nieprzyjaciela, dowódca dywizji skierowuje wysiłki pododdziałów na opanowanie dogodnej rubieży i organizuje na tym kierunku silną i głęboką obronę.

W czasie podchodzenia nieprzyjaciela należy ogniem artylerii dalekonośnej opóźniać jego podejście i wzbraniać rozwinięcia się na podstawie wyjściowej do kontrataku.

Ugrupowanie obronne dywizji do odparcia kontrataku powinno być głębokie i obejmować dwie-trzy urzutowane w głąb rubieże obronne.

Pierwszą rubież obronną stanowi stanowią bataliony pierwszego rzutu pułków piechoty, wraz z ich środkami wzmocnienia, artyleryjskie odwody przeciwpancerne i oddziały zaporowe pułków;
 drugą - odwody pułków, artyleryjski odwód przeciwpancerny i oddział zaporowy dywizji oraz pułkowe grupy artylerii;
 trzecią - drugi rzut / odwód / dywizji i dywizyjna / część / grupa artylerii.

Rubież ta może być wzmocniona artyleryjskim odwodem przeciwpancernym i oddziałami zaporowymi Korpusu.

Głębokość obrony siłami i środkami dywizji na kierunku kontrataku winna wynosić 3-5 km.

W wypadku gdy korpusna rubież obrony npla nie była obezwładniana bronią atomową i przełamanie jej z marszu nie miało powodzenia, dowódca dywizji za zgodą dowódcy korpusu przygotowuje do przełamania jej z przygotowaniem ataku w ograniczonym czasie.

Na organizację przełamania, jak wykazują doświadczenia Armii Radzieckiej, potrzeba 3-4 godzin czasu dziennego. Te ilości czasu określa się koniecznością przygotowania ogni przez artylerię.

Po opanowaniu korpusnej rubieży obrony oddziały dywizji częścią sił umocniają ją, zwalczając pozostałe siły do pościgu dla zniszczenia cofającego się nieprzyjaciela. Człkwe oddziały dywizji powinny pozostawać w stałej styczności z nieprzyjacielem, artyleria zaś i odwody powinny posuwać się w ugrupowaniu rozczłonkowanym wykorzystując dogodne warunki terenowe.

4. Działanie dywizji po wykonaniu zadania następnego.

W trakcie wykonywania zadania następnego dywizja otrzyma kolejne zadanie następane od dowódcy korpusu, którego treścią w zależności od sytuacji i decyzji dowódcy korpusu może być rozbięcie we współdziałaniu z sąsiadami podchodzących bliskich odwodów operacyjnych

nieprzyjaciela względnie działanie na jedno ze skrzydeł w celu okrążenia i zniszczenia okrążonego nieprzyjaciela lub przejście do pościgu.

Przechodząc do pościgu za wycofującymi się oddziałami nieprzyjaciela, dowódca dywizji powinien przewidzieć:

- wyznaczenie oddziałom pasów pościgu;
- organizację i prowadzenie stałego rozpoznania promieniowania;
- zorganizowanie silnych oddziałów zabezpieczenia ruchu, zapewniających szybkie posuwanie się wojsk w warunkach zniszczeń spowodowanych bronią atomową.

W tych warunkach niezwykle ważne znaczenie ma giętkość i operatywność dowodzenia oddziałami przez dowódcę dywizji i jego sztab.

Dalsze działanie dywizji będzie zależało od zadania, jakie otrzyma ona od dowódcy korpusu armijnego.

5. Właściwości organizacji i prowadzenia natarcia przez dywizję piechoty w warunkach nie stosowania z naszej strony broni atomowej.

W zależności od konkretnej sytuacji bojowej i decyzji wyższego dowództwa, dywizja może przełamywać zawczasu przygotowaną obronę npla w warunkach kiedy w pasie jej natarcia /lub wogóle/ nie będą wykonywane uderzenia atomowe.

W tych warunkach zadanie bojowe dywizji piechoty dzieli się na zadanie bliższe, następne i zadanie dnia. Zadaniem bliższym może być - opanowanie pozycji odwodów pułkowych głównego pasa obrony i wyjście do rejonu zasadniczych stanowisk ogniowych artylerii nieprzyjaciela. Zadaniem następnym może być - rozwinięcie przełamania na całą głębokość głównego pasa obrony nieprzyjaciela.

Zadaniem dnia - we współdziałaniu z sąsiednimi związkami taktycznymi korpusu rozbić bliższych odwodów operacyjnych nieprzyjaciela i opanowanie korpusnej rubieży jego obrony.

Na kierunku pomocniczym lub w terenie trudnodostępnym głębokość poszczególnych zadań w zależności od sytuacji może być mniejsza.

Szerokość odcinka przełamania w zależności od ugrupowania bojowego i ilości batalionów w pierwszej linii pierwszego rzutu dywizji może wynosić od 4-5 km. /Szerokość frontu natarcia batalionu może wynosić 1000-1200 m w zależności od siły i ugrupowania bojowego nieprzyjaciela/.

Ilość artylerii potrzebna do wykonania natarcia artyleryjskiego, zależęć będzie od ilości zadań jakie ma ona do wykonania i czasu w jakim te zadania artyleria ma wykonać.

W czasie artyleryjskiego przygotowania ataku potrzebna będzie niezbędna ilość artylerii do obezwładnienia nieprzyjaciela ^{na} pierwszej pozycji i najpoważniejszych obiektach głównego pasa obrony po wyłączeniu zadań obezwładnienia wykonywanych przez lotnictwo.

Uwzględniając powyższe zadania potrzebna gęstość artylerii może wynosić 130-160 dział na 1 km frontu przełamania a w niektórych wypadkach i więcej.

Ponieważ przy organizacji grup artyleryjskich wychodzimy z potrzeb dywizji na zabezpieczenie walki w głębi obrony npla, to również wówczas, kiedy w pasie natarcia dywizji nie przewaduje się wykonania uderzeń atomowych. Składy ilościowe grup artyleryjskich jak i wzmocnienie artylerii, będzie w granicach podanych na początku wykładu.

Poza tym dywizja w zależności od konkretnej sytuacji bojowej może być wzmocniona siłami: do pułku artylerii przeciwpancernej, pułku artylerii przeciwlotniczej, od dwóch batalionów do pułku czołgów i artylerii pancernej, około 1-2 batalionów saperów i jedną do dwóch kompanii plecakowych miotaczy ognia.

Ugrupowanie bojowe dywizji tak samo jak i w warunkach zastosowania przez nas broni atomowej winno być głębokie i rozśrodkowane, gdyż zawsze istnieje zagrożenie i możliwość wykonania przez npla ataku atomowego.

W warunkach nie wykonywania uderzeń atomowych w pasie natarcia dywizji Oddział wydzielony /OW/ będzie zazwyczaj organizowany w toku natarcia i wysyłany z chwilą opanowania przez dywizję głównego pasa obrony. Zadaniem OW będzie opanowanie ważnej pod względem taktycznym rubieży lub obiektu na korpusnej rubieży obrony nieprzyjaciela.

W toku prowadzenia natarcia oddziały dywizji dla pokonania każdej z pozycji będą musiały się opierać, stąd tempo natarcia będzie mniejsze i przy przełamywaniu głównego pasa obrony npla może wynosić 2-2,5 km a w czasie walki w głębi 2,5-3,5 km/godz.

Drugie rzuty pułków w-prowadza się do walki z zasady po wykonaniu zadania bliższego pułku, to jest dla dołamania pozycji odwodów pułkowych i opanowania dogodnej rubieży zabezpieczającej przełamanie pozycji odwodów dywizyjnych.

Drugi rzut dywizji wprowadza się do walki z zasady po wykonaniu zadania bliższego dywizji, to jest dla przełamania pozycji odwodów dywizyjnych i rozwinięcia natarcia w kierunku korpusnej rubieży obrony nieprzyjaciela.

Wejście do walki drugiego rzutu dywizji powinno być wsparte 5-10' nawalą ogniową większości artylerii dywizji na najważniejsze punkty oporu npla na kierunku wprowadzenia drugiego rzutu.

Przełamanie korpusnej rubieży obrony npla dywizja wykonuje przy współdziałaniu z sąsiadami, związkami taktycznymi korpusu metodą ataku z marszu w wypadku niepowodzenia ataku z marszu, metodą ataku przygotowanego w ograniczonym czasie.

Na organizację przełamania korpusnej rubieży obrony npla metodą ataku przygotowanego w ograniczonym czasie jak wykazują doświadczenia Armii Radzieckiej potrzeba dla dywizji 3-4 godziny czasu dziennego.

Po przełamaniu korpusnej rubieży obrony npla dywizja otrzymuje kolejne zadania następne, którego treścią może być wyjście na rubież zadania dnia korpusu w pasie natarcia dywizji; odparcie we współdziałaniu z sąsiednimi, związkami taktycznymi przeciwuderzenia bliskich odwodów operacyjnych npla lub działanie w kierunku jednego ze skrzydeł w celu okrążenia i zniszczenia okrążonego npla. Sposób działania dywizji nie odbiega od zasad przedstawionych w poprzednich rozdziałach wykładu.

Zakończenie /wniosek ogólny/.

1. Przełamanie zawczasu przygotowanej obrony nieprzyjaciela przez dywizję piechoty jest bardzo skomplikowanym rodzajem natarcia i wymaga od dowódcy dywizji i jego sztabu głębokiej znajomości zasad współczesnej walki ogólnowojskowej.
2. Broń atomowa stwarza sprzyjające warunki dla szybkiego przełamania przez dywizję piechoty głównego pasa obrony nieprzyjaciela, przełamania z marszu drugiego pasa jego obrony, rozgromienia przy współdziałaniu z sąsiadami jego taktycznych odwodów i rozwinięciu powodzenia na głębokość 30-40 km już w pierwszym dniu natarcia.
3. Zastosowanie broni atomowej stwarza dogodne warunki utrzymania wysokiego tempa przełamania przez dywizję piechoty.
W związku z tym oddziałom i pododdziałom dywizji stawia się zadania na większą głębokość niż w warunkach zwykłych.
4. Dywizja piechoty może przełamywać zawczasu przygotowaną obronę nieprzyjaciela działając w pierwszym lub drugim rzucie korpusu, na kierunku głównego lub pomocniczego uderzenia korpusu.
5. Ugrupowanie bojowe dywizji piechoty przy przełamywaniu zawczasu przygotowanej obrony nieprzyjaciela może być w dwóch rzutach lub jednym rzucie.

6. Organizacja natarcia dywizji piechoty w warunkach użycia broni atomowej powinna być zawsze zakończona do czasu zajęcia przez oddziały podstaw wyjściowych do natarcia.
7. Przy organizacji współdziałania konieczne jest uzgodnienie wysiłków wszystkich rodzajów wojsk w miejscu i czasie, w celu możliwie jak najlepszego wykorzystania skutków własnych uderzeń atomowych, jak również skutecznego przeciwstawienia się środkom napadu atomowego nieprzyjaciela.
8. Dowodzenie wojskami w warunkach zastosowania broni atomowej znacznie się komplikuje. Najważniejszym środkiem łączności jest łączność radiowa i dlatego na jej organizację należy zwrócić szczególną uwagę.
9. Rozmieszczenie wojsk w rejonach ześrodkowania i na podstawach wyjściowych do natarcia powinno być rozśrodkowane, wykluczające możliwość poniesienia dużych strat na wypadek ataku atomowego nieprzyjaciela. Szczególną uwagę należy zwrócić na rozbudowę podstawy wyjściowej pod względem przeciwoatomowym.
10. W czasie prowadzenia natarcia należy zwrócić szczególną uwagę na:
  - prowadzenie rozpoznania promieniotwórczości;
  - stałe utrzymanie bezpośredniej styczności z siłami głównymi nieprzyjaciela;
  - niedopuszczenie do powstawania skupisk wojsk - artyleria, drugie rzuty i odwody powinny posuwać się w ugrupowaniu rozczłonkowanym, wykorzystując dogodne warunki terenowe;
  - zachowanie wysokiego tempa natarcia, które w znacznej mierze paralizuje przeciwdziałanie nieprzyjaciela.

O P R A C O W A Ł

K L O N O W S K I
mjr.

S P R A W D Z I Ł
SZEF KATEDRY TO

Wykonano w 100 egz.

Egz. Nr. 1-100 Bibl. Tajna
Wyk. mjr. KŁONOWSKI
Druk. K.B. dn. 5.7.55 r.

